RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
ARCHIVES

NAM THU MUOI BA. — SỐ THU 2582 — MỖI SỐ: 0$02 — NGAY THU BAY 24 OCTOBRE 1925

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL «INDOCHINE» N° 4288

	HANOI					
	Nhà báo và Quản lý đem tận nhà các tỉnh hàng năm đã trả tiền rồi	Người đem đến nhà	Gửi về Quảy tháp	Nhà báo và Trung-kỳ và Nam-kỳ	Nhà báo và Đại Pháp và các thuộc địa Pháp	Ngoại quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel de rabais
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái vấn-đề khẩn đất Trung-du

(Tiếp theo)

Nay xin nhắc đến các nhà điền-hộ ta ở mấy tỉnh trung-châu. Tưởng không cần nói thì ai cũng đã biết cái tình-trạng của các nhà điền-hộ ở mấy tỉnh trung-châu ta, trừ một số rất ít những ông đại điền-hộ ruộng thẳng ao liền, nhà ngói cấy mít ra, còn hết thảy gọi là nhà nông ta, cái sinh-kế thật là gian khổ quá! Ở thì nhà tranh vách nát, ăn thì mắm muối cà chua, mặc thì quần nâu áo vải, may mà được mùa bất quá cũng đủ ăn đủ chung, khỏi đến nỗi mang công mắc nợ, rủi bị năm trời thất-bát, thôi thế là vợ nào chồng nấy, cha nào con nấy, bỏ nheo bỏ nhóc, cơm chẳng được no, áo chẳng được lành: mà nào có phải ăn bơ làm biếng gì cho cam, suốt năm vẫn-vật ở ngoài đồng đầu sấp mặt tối, chân lấm tay bùn, giải nắng dầu mưa, thức khuya dậy sớm, không dễ miếng đất lúc nào được nghỉ, hết mùa lúa đến mùa bắp, hết mùa đậu đến mùa khoai, kể làm ăn như thế cũng đã vào bậc siêng, mà không sao giàu được, chẳng những không giàu được, mà thường phải chịu nghèo chịu khổ cho đến suốt đời, xét ra bởi có một cớ này là cái cớ lớn nhất: nước ta ở về mấy tỉnh trung-châu, người nhiều đất ít gọi là nhà nông của mình chẳng qua mỗi nhà có được giảm ba mẫu ruộng, có nhà chỉ độ giảm bảy sào, suốt năm chỉ tối, ăn tiêu trong nhà trông vào đấy hết cả, cày cấy giống-giọt có siêng đến thế nào đi nữa, mà địa-lực sinh-sản chỉ có chừng, cũng không có phép thần-thông gì mà nặn ra thành các thứ hoa màu được; những nhà nông ta đã không có nghề-nghiệp gì khác, tuy chịu thương chịu khó, luôn tay luôn chân, quanh-quẩn cũng chỉ có bấy nhiêu ruộng nên làm ăn cơ vất-vả thật, mà sinh-lợi vẫn chẳng được là bao.

Ta thường nói: Đói thì dầu gối phải bò. Đã biết vì ruộng đất của mình ít quá mà đến phải chịu nghèo như thế thì có lẽ ngồi thức thủ mà chịu nghèo chịu khổ mãi hay sao? Nước ta ở về miền trung-du trở lên còn biết bao nhiêu là ruộng rẫy mông-mênh, đồng-điền bát-ngát; nếu đem cái sức nhẫn lao nại khổ ấy mà khai phá cho thành điền, thì cái công cày sâu cuốc bẫm của ta, cái thổ-địa hoang nhàn kia sẽ hóa thành ra kho bạc đụn vàng thù báo cho ta một cách rất hậu; việc gì phải tranh nhau từng tí hàng rào, lấn nhau từng chút bờ ruộng, quanh năm lao-lực, rút lại vẫn tay làm chẳng đủ hàm nhai.

Các nhà điền-hộ ta nên rủ nhau từng bọn độ năm bảy chục người, lựa lấy một khu đất vừa ý chừng một ngàn mẫu trở lên, hoặc gần nơi bến nước, hoặc liền đường cái quan cho được tiện bề vận-tải, trình với quan công-sứ sở-tại cho phép canh trung, rồi xúm nhau lại cùng làm, ruộng rừng phá có, lập trại đắp đường, người ở đông thì nơi cùng tịch cũng hóa ra sầm uất ngay, chẳng sợ gì sơn-lam chướng-khí; xét thế-nghĩ giồng được giống gì thì giồng giống ấy, lựa giống cho tốt, cách giồng cho tinh, bạn lựt tìm cách phòng ngừa, hoàng-trùng kiếm phương trừ trị, những việc ấy sức một hai người thì làm không nổi mà đông người hiệp sức lại thì làm cũng chẳng khó gì; cái nguồn lợi thiên-nhiên kể khai thì chảy, không có lúc nào khô, càng làm nhiều thì càng thu được nhiều không còn phải ta thán về nỗi sinh-nhai eo-hẹp.

Nói thế tất ai cũng phàn-nàn về nỗi không tư-bản. Thiết tưởng trong sự làm ruộng, lao-lực là cái nhu-yếu thứ nhất, trâu bò điền-khí là cái nhu-yếu thứ nhì; nay các nhà điền-hộ ta, lao-lực đã đủ, trâu bò điền khí đã sẵn, thì các cái nhu-yếu khác cũng không phải cần đến tư-bản nhiều. Xem ra các nhà điền-hộ ta, nhà nào cũng có được một khu nhà đất và năm ba mẫu ruộng ở trong làng bán đi cũng được vài bốn trăm đồng bạc, trong số tiền ấy lấy làm cái vốn đi đường, cất nhà, ăn làm, giống má, tưởng cũng không đến tông thiếu gì, qua được mùa đầu, đã thu được hoa-lợi làm lưng ăn mùa tới, súc-tích một ngày một dư dụ, canh-tác lại một ngày một khoáng-trương thì đường sinh-hoạt dần dần một ngày một thêm phát-triển, chẳng hơn khu-khu giữ mấy mẫu ruộng còi cỗi, làm cho nhọc xác, mà nghèo vẫn hoàn nghèo, không trông gì có được ngày nào mở mặt nữa ư?

Nhưng ngán thay! Người mình hay có tính ưa thổ trọng thiên, không mấy khi chịu ra khỏi nhà một bước, bỏ buộc về những tục làng lệ xóm, mắc-míu về những phần-mộ tử-đường. Nên biết rằng tục làng lệ xóm, những tập-quán hủ-lậu như ngói lăn cỗ lượt, nợ miệng truyền đời, thì ở trong cái thế-giới văn-minh này không có lẽ nào tồn-bại được nữa, còn những điều hay như hăm tai cứu hoạn, tuất bệnh tống chung, thì tới cái quê hương mới kia mà ăn ở tử-tế với nhau, có phần lại đằm-thắm hơn cái quê-hương cũ. Đến như phần-mộ tử-đường là cốt để ghi tạc cái lòng hiếu kính, thì con đâu cha mẹ đấy, lấm lòng hiếu kính, ở đâu mà chẳng cảm-cách đến linh sảng tiền-nhân. Đã đòm thấy cái bước đường sinh-kế ở trước con mắt mình rộng-rãi thênh-thang, thì đi tới chớ nên ngần-ngại.

Kia như người Âu-châu đi cư sang châu Mỹ, mỗi năm kể hàng hơn trăm vạn, thiên sơn vạn thủy, công bạt-thiệp gian-hiểm biết dường nào, chỉ vì nơi đất tốt ruộng nhiều, người ta còn lận-lội mà đi cho kỳ được. Huống chi địa-lợi của mình sẵn có, ở trong một xứ, tình nhẹ sang tình nọ, mà bỏ phí bỏ hoài, không ai nhìn tới, cứ chịu nghèo chịu khổ cho đành, các nhà điền-hộ ta cũng nên mau mau cải đổi sinh-lý vậy.

T.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 21 Octobre 1925

Nước Nga và nước Pháp

Quan đại-sứ nước Nga có tuyên bố rằng tin đồn M. Tchicherine có ý đến Paris là một tin đồn sai.

Tại hội Hàn-lâm luân-lý chính trị

Hội hàn-lâm luân lý chính-trị xin cử thống-chế Pétain vào chức giám-đốc thứ ba ở viện bảo-tàng Chantilly.

Việc nước Anh

M. Chamberlain đã tới Londres, công-chúng hoan-hô. Ông nói ông thấy tình hữu-ái Anh-Pháp lại thêm khăng-khít, ông rất lấy làm vui lòng.

Việc nước Đức

Tại nhà máy Krupp đã bắt đầu bắn hoại các cơ khí dùng để chế đại bác.

M. Stresemann tớ-p các đại-biểu ở Rhénanie có nói trước ngày 15 novembre, Đồng-minh sẽ thi-hành mọi điều hứa về miền Cologne.

Việc nước Nhật bin

Quan đại sứ nước Anh là M Elliot đã hội nghị với quan thượng thư ngoại giao nước Nhật là M. Shidehara về hiện tình Trung-hoa. Hai ông xét các mối lợi chung của hai nước Anh-Nhật tại miền thung-lũng Dương-tử-giang.

Về việc rối loạn ở Trung-hoa ngày nay, Nhật-bản sẽ dùng một cái thái-độ trung lập, trừ ra khi có sự nguy hiểm cho tài sản và sinh mệnh của người Nhật thì không kể. Song nước Nhật cũng sẽ khuyên Trung-hoa nên khôi phục lại cuộc hòa-bình trong nước. Tuy vậy, nước Nhật không có can thiệp đến việc Trung-hoa, và cứ như ý quan thượng-thư ngoại giao nước Nhật, thì chỉ trong hai ba ngày nữa là việc Trung-hoa sẽ có thể biết rõ được. Quan thượng-thư yên tri rằng cuộc hội nghị quan-thuế không bị ngăn-trở gì cả.

Ở nước Nhật năm nay được mùa, xem chừng không cần phải mua gạo của ngoại-quốc.

Việc Trung-hoa

Tin Bắc kinh. — Chánh-phủ Bắc-kinh có điện dặn các tướng tá chớ ra nghênh chiến và đã cử đặc-sứ đến phân-trần câu việc. Quan Thượng-thư bộ Chiến-tranh đương xem cuộc tập trận tại Nhật-bản, chánh-phủ cũng điện mời về.

Các tướng tá chưa đáp lại chánh-phủ Bắc-kinh, song nếu Tôn-truyền-Phương, đốc quân Chiết-giang lại cho việc quân Phụng thiên rất về là một việc nhất sự, mà lại không chịu nghe những lời hòa giải, thì cái thái độ hòa bình của các tướng tá khác lòng mà duy-trì được;

Trương-tác-Lâm sắp đến Thiên-tân. Theo như việc đã định trước, Dương-vũ-Đình hạ lệnh cho quân lính rút về Nam-kinh và Hồ-châu-phủ. Quân đương rút về rất có thứ tự, thì một liên đội bị quân của Tôn-truyền-Phương đánh ở Triệu-quận gần Nam-kinh. Đánh nhau cả đêm. Tại cuộc hội-nghị đêm mới rồi ở Tế-nam-phủ có cả đốc quân Sơn-đông là Trương-tông-Xương đến dự nghị, có quyết nghị bắt đầu đánh nhau ngay ở Lăng-hải. Trương-tác-Tương đã cho 60.000 quân đến, tiên-phong có một lữ-đoàn quân Nga Tướng Trương-học-Lương đã tới Thiên-tân sáng hôm nay hồi 5 giờ.

Chiến-sự ở Maroc

Ở khu tây, hai đạo quân tiếu về miền bắc và miền nam Bidane, để bổ vi dãy núi Cha'el-Berour'ngbel, ở khu giữa hai đạo quân có phảo thủ và tân bay giáp sức để chiếm được Djebel-Messoud, là nơi cuối cùng của các dân khởi nghịch thủ hiểm.

(Indopacifi)

Chiến-sự ở Syrie

Một bọn quân Druses sướp bóc các vật bị quân Pháp đánh đuổi vào rừng.

(Havas)

PHI HÀNH GIA NƯỚC Ý Ở NAM-KỲ

Phi-hành-gia Pinedo ở Hải-phòng đã tới Saigon chiều hôm qua, và đỗ ở sông Saigon 18 giờ. Có quan thủy quân đô-đốc, một vị quan-bầu của quan thống-đốc, quan lĩnh-sự nước Ý, quan nguyên-soái lục quân Nam-kỳ và Cao-miên, quan đại-úy chánh sở máy bay Nam-kỳ nghênh-tiếp phi hành gia.

Sau khi ăn cơm, quan thống-đốc Nam-kỳ có tiếp phi-hành gia.

Sáng hôm nay, phi-hành gia Pinedo đi Bangkok. Phi-hành-gia định đi, cả thảy ba lần mới đi được. Một lần hỏi 10 giờ, một lần hỏi 11 giờ, và một lần hỏi 12 giờ rưỡi. Các việc khó khăn ấy, là bởi gió nặng, và dầu sáng chưa nhiều quá.

(Indopacifi)

VIỆC NƯỚC BẢO VỚI NƯỚC HY-LẬP

Tin Sofia — Ở Sofia có tin rằng ở gần Demirkopou, trong khi một viên quan võ nước Bảo đợi một viên quan võ Hi lạp đến để hội kiến, vì hai người cùng được cử đến đấy xét về các việc xảy ra ngày hôm qua, thì quân ở đồn Hy-lạp bắn súng ra, và định tiến lên. Chánh-phủ nước Bảo lại xin với chánh-phủ Athènes thi-hành các phương sách cho mọi việc được yên và lại xin chính-phủ Hy-lạp đặt ngay cuộc tra xét về việc ấy.

Tin Athènes. — Nước Hy-lạp hạn cho nước Bảo trong 48 giờ phải đáp lại lối hậu thư về việc xảy ra ở đường cương giới như đã nói hôm qua.

(Havas 22 Octobre)

Tin Athènes. — Nhà điện báo Reuter có tin rằng sau việc xảy ra ở đường cương giới, tòa ngoại-các Hy-lạp gửi tối hậu thư cho nước Bảo yêu cầu một số bồi thường là hai triệu quan, và trong 48 giờ phải trả lời.

Tin Sofia. — Nhà điện báo nước Bảo lại nhắc lại tin rằng quân Hy-lạp đem cả pháo-thủ tiến vào bờ cõi nước Bảo. Người Hy-lạp giết chết 5 người lính canh, và phóng pháo vào Pétritch. Chánh-phủ Hy-lạp chưa đáp lại lời chánh-phủ nước Bảo xin đặt cuộc tra xét. Nhà điện báo lấy lại nói xét ra như thế một việc người Hy-lạp dụng tâm bày ra trước vậy.

(Indopacifi 22 Octobre)

QUAN TOÀN-QUYỀN VARENNE TẠI PHÁP

Về việc thành Lyon nghênh-tiếp quan Toàn-quyền lại có thêm tin sau này:

Sau khi quan Toàn-quyền đi xem nhà bảo-tàng Thuộc-địa, thì phòng Thương-mại nghênh tiếp ngài. Phòng Thương-mại có trình với quan Toàn-quyền các điều thỉnh-cầu của các nhà buôn ở Lyon, nhất là về cái thể-lệ quan-thuế và cái nghề tàng-tàng ở Đông-pháp. Sau có đặt đại tiệc. Dự tiệc có quan Herriot, quan Toàn-quyền Đông-pháp, các quan chức, các nhà đại công thương ở Lyon. Khi quan Toàn-quyền đáp lại ông hội-trưởng phòng Thương-mại, ngài có cảm tạ về việc nghênh tiếp rất là thân-ái, ngài có nói cái nhiệm-vụ của ngài ở Đông-pháp, cũng phải giữ-gìn những quyền lợi của người Pháp ở Đông-pháp, vậy ngài sẽ hết lòng săn sóc cho các quyền lợi ấy. Ngài có nói: chánh-phủ thuộc-địa và nhân-dân bản-xứ hai đàng vẫn hòa hợp với nhau. Nay phải trù tính làm sao cho sự hòa hợp ấy được lâu dài không khí; muốn vậy thì cần phải cho họ được hưởng thêm cái hạnh-phúc văn-minh, nhưng cũng chớ nên gây nên những mối vọng-tưởng không sao thực-hành được. Nên hứa ít và làm được nhiều hơn thì càng hay.

(Indopacifi)

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Tôi có việc sau này xin nhờ ngài dạy bảo cho thì tôi đội ơn lắm lắm.

Nguyên tôi là Trần-thị-Thuyết ở làng M..... tổng H..... huyện M..... chồng tôi xưa nay không có tiếng ăn trộm ăn cắp gì ở trong làng sốt cả. Một hôm thầy chánh hương-hội và thầy lý-trưởng đến bắt chồng tôi, bảo là có người thưa rằng, chồng tôi đi ăn trộm mà trong làng không thấy kêu mất mát gì cả, thầy chánh hương-hội hôm trước đã bắt chồng tôi, đã đánh một trận đau lắm, lại bảo lý-trưởng rằng « Đem giam cổ nó lại đến mai tôi còn tra nó một trận nữa, rồi tôi giải lên quan. » Vì vậy chồng tôi sợ hãi quá phải tự tử chết ngay đêm hôm ấy, bỏ ba con dại lại cho tôi. Khi hết, tôi sợ hãi quá, tôi có đem 40 đồng bạc lễ hai thầy, tưởng rằng hai thầy tha cho, không ngờ hai thầy lấy tiền mà lại đánh giam như thế. Xong rồi cách được 3, 4 ngày tôi thấy có trát quan tòa án cho về bắt chánh hương-hội và lý trưởng, thì bắt được có một mình lý trưởng giải lên tòa. Quan tòa có giam thầy lý trưởng vào đề-lao, còn thầy chánh hương-hội thì quan huyện khai rằng đi vắng. Cách 2, 3 hôm sau tôi thấy một người lính cơ về bắt thầy chánh hương-hội, giải đến tòa án, khi đến tòa có ông phán, bảo tên lính cơ đi về, còn thầy chánh hương-hội thì bảo rằng ngồi đợi ở đó, được một chốc tôi thấy thầy phán bảo thầy chánh hương-hội rằng cho đi về, đừng có cho quan chánh án biết mặt, hiện hôm ấy tôi cũng đi theo đến tận tòa án, tôi trông thấy như thế. Tôi xin nhờ ngài bảo giúp cho rằng, như thầy chánh hương-hội và thầy lý trưởng lấy của tôi, tôi phải bán cửa bán nhà mà lo được 40 đồng, mà các thầy lấy tiền mà lại làm cho đến nỗi chồng tôi chết oan như thế, mà thầy phán lại thả chánh hương-hội ra, thì bây giờ kêu vào chỗ nào, cho chồng tôi tỏ cái sự oan-ức ra, và chồng tôi bỏ 3 con dại cho mình tôi nuôi, xin ngài chỉ bảo giúp cho, tôi xin đội ơn ngài lắm.

LỜI ĐÁP. — Phải thưa người chánh hương-hội và lý-trưởng tại tòa án đó nhị cấp ở tỉnh về hai khoản:

1° Đánh chồng mình đến nỗi phải tự-tử.

2° Lấy tiền đút là 40 đồng của mình.

Về tội thứ nhất thì tòa có thể khép hai người lý theo điều 214 trong Hình-luật Bổ-kỳ về mục bức-tử. Điều ấy như sau này:

« Người nào lạm dụng cường quyền làm bạo ức chế làm cho người ta phải tự tử thì phải phạt giam từ 5 tháng đến 5 năm và phạt bạc từ 20 đồng đến 1.000 đồng.

Nếu người phạm tội là người có công cán thì phải bị tội đó.

Người công cán phạm tội ấy lại phải chịu tiền mai táng. »

Về tội thứ hai, Hình-luật có định phạt giam từ 3 tháng đến 5 năm và bạc từ 10 đồng đến 500 đồng.

Còn như việc ông phán nào tha người chánh hương-hội đó thì có lẽ không phải, vì người phạm tội đã đem tới tòa án rồi mà có linh dẫn đến thì ông phán tha thế nào được.

Ph. h.-L.

MỘT BỌN ĐỒNG CỐT HOA-KỲ

Mười bốn người đồng cốt mới bị bắt ở Hoa-kỳ, vì tội giả dối lừa đảo, sắp đem đến tòa án lương-tâm xét xử. Việc giả dối của bọn ấy là do một người đàn-bà tên là Virginia Swain đến tận nơi ấu ở gần họ để xét mỗi mối tế giác ra. Ở miền bắt được bọn ấy, người tin cái phép bọ, định bắt ngay người tố cáo mà đánh chết. Bọn đồng cốt vẫn dựng hành-trại ở miền ấy hơn ba chục năm nay, họ làm nghề gọi hồn hoặc đánh đồng thiếp để kiếm tiền. Miss Virginia Swain nguyên là một nhà làm báo, giả làm một cô giáo đến xin ở trong trại bọn ấy, nói rằng mình có người anh ruột mới mất, muốn gọi được hồn anh lên để hỏi chuyện. Có ta không có anh ruột bao giờ, ấy thế mà bọn ấy cũng gọi được hồn lên. Họ lại gọi được cả hồn chết của người bà cô ta mà kỳ thực người bà cô ấy còn sống khỏe-khoắn. Có một anh phù thủy hứa hẹn cho cái hồn người mợ đen ở, để giữ thân cho khỏi bị bệnh ung độc. Cô ta lại mua được cả ảnh của người và vật để thác rồi, mà sau hiện hồn lên để cho bọn ấy chụp lấy. Sau cùng lại có một thầy pháo thầy, hứa cho cô thông tin với tiên đình, mà toàn là những chuyện giả dối cho mất người ta của.

Luyện tập quốc-văn

Thư gửi cho bạn

Quý hữu,

Anh em mình tuy biệt nhau tại học-đường đến giờ thấm thoắt đã được bốn năm, tâm đầu ý hiệp, chơi với nhau rất là thân, thương nhau rất là thiết: Lúc đạo trăng, hứng gió; lên đọc sách ngâm thơ. Ngoài giờ học thảnh thơi, anh em ta đàm luận cổ kim, bình-phẩm văn-tự; người người xem vào chỉ cho khỏi chê ta học thời nói leo. Nhưng em nghĩ nói leo không phải là tội xấu.

Anh em mình tuy thế làm tự-đắc, mà không quản gì đến miệng thế mỉa mai! Vả lại đọc sách, ngâm thơ, bình-phẩm, đàm-luận, tuy không phải vào hạng tuổi ta, nhưng vì tôi đã là vì ích cho ta. Tuy ta không rộng xét xa suy, nhưng xem sách lắm cũng gặp lắm điều hay, đàm-luận lắm cũng có lúc hứng thú. Mà trong lúc đàm-luận một vấn-đề gì cũng có vài ba ý-kiến phân đối nhau, nhân thế mà mình biết được điều hay là phải.

Anh em! Từ ngày hai anh em mình tốt-nghiệp ở học-đường ra, em thì ra làm giáo học, ngày mãn việc trường, tối thăm việc nhà, ngày giờ bỏ ba, bảy lại anh đi làm thư-ký tỉnh xa, vắng

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

người trò chuyện, ở đời mà tìm cho đặng một người bạn mà mình lấy làm tâm-phúc thì rất là hiếm có.

Nghĩ đến năm xưa mà thương tiếc cho hồi tuổi trẻ, làm thân học-trò mà sự hạnh-phúc có phần hơn bây giờ. Muốn bắt chước như người, nay đạo quán mai chơi đình, nay đi yến, mai quyến canh, nay rượu chè, mai cờ bạc, nay hát bội, mai nhà trò, chơi cho lắm lỏi đá, chơi cho mê mẩn đời, nếm mùi đời cho đã thứ mà chơi, đến lúc trăm tuổi có chết xuống suối vàng, khỏi mang tiếng người cho là « sống nổng ! » Nàng anh ơi ! anh em mình về duyên, chưa từng nhận thế là phong lưu, chỉ quanh năm đọc phá ngâm thơ, dạo nói chơi hề, thưởng nguyệt xem hoa, lại lấy thế làm vui hơn.

Thôi thế thì phải thế, miễn làm cho đặng lòng sở thích của mình thì là hạnh-phúc đó. Thà cũ anh em ta không bao giờ nên bỏ, mà nên thừa lúc niên phú lực cường, gắng rèn luyện thêm tài thêm đức, chau dồi nhân-cách cho cao phẩm-giá của mình.

Anh ơi ! anh còn nhớ hồi năm kia, anh, tôi cùng xem tuồng Lỗ-định của cụ Corneille, nhân bàn về phẩm-giá của cô Si-men, anh có nói rằng : « Thời tôi mà vào cái địa vị của cô, tôi tôi làm thế khác mà vẫn đặng toàn hiếu, toàn nghĩa. Tuy cô một hai xử vua trị tội tình-nhân của cô để trả thù cha, nhưng rất lại người thù của cô không khỏi là người chồng của cô vậy. Người xem sinh lẽ, không phải là đều khen cô là gái có cả hiếu cả tình. Cũng có lắm kẻ chê cô là gái xem tình nặng hơn hiếu. Dầu có có thật tình trả thù cha, nhưng sau lại lấy chàng Lỗi-định, thì sao cho khỏi thế-gian khỏi trách cô đã làm những điều gái đổi để chê miệng thế đó thôi ! Muốn được toàn hiếu toàn nghĩa, thì sao nàng chẳng lấy gương chàng mà noi theo ? Sao nàng không thẳng tay mà lấy đầu của tình nhân mà tế cho thân-phụ nàng, rồi mình tự tử để thác với tình, thế là tình là nghĩa. »

Từ ngày em nghe anh bình-phẩm tuồng Lỗi-định một cách xác đáng như thế, thì em lấy làm phục lắm. Muốn đời đời đặng gần gũi bên anh, để đàm luận trước là mua vui, sau là mở mang trí não. Không ngờ nhẫm lời anh em ta, tại giờ có rảnh rang, rộng đường xem sách, mà phút bỗng chi ta tay kể ở người đi luống những bằng khuâng, mỗi khi cầm đến quyển sách lại nhớ đến anh : em nghĩ thế này em tưởng có được hay chăng ? Anh thường năng nói với em rằng : « Người ta nên sống với người bạn. » Thế thì anh em mình tuy có xa cách nhưng có thư từ đi lại cũng đã giải khuây được nỗi sầu. Em muốn cứ mỗi tuần lễ, em sẽ viết cho anh một cái thư, anh cũng viết trả lại cho em. Thư đi thư lại như thế, thì cái dây liên-lạc của hai anh em ta không bao giờ đứt được.

Anh thường nói rằng xem sách, không phải tự bỏ mình vào trong sách ; sách nói sao mình theo như thế. Vì trong sách nghị luận cũng chia ra làm ngả nhiều đường. Kẻ cho yếm-thế chủ nghĩa là hay mà bài-bác phái lạc-quan ; người theo về lạc-quan chủ nghĩa, chê phái yếm-thế là hại cho xã-hội. Nếu như một người nào quá tin về sách, không phân biệt sách nào là mình đáng xem, mà sách nào là không đáng xem, thì người ấy tay có đọc nhiều sách, cũng chẳng khác gì một người về học-thức mà xem một bộ máy nọ, tay là thấy nó vận động, bánh xe nọ truyền qua bánh xe kia, mà hỏi biết bộ phận nào là bộ phận cốt yếu trong cái máy đó. Mà muốn biết cái bộ phận cốt yếu ấy tất phải có học qua. Kẻ đã lớn tuổi, học-thức nhiều, quan-sát nhiều, mới phân biệt được những thuyết nào hợp, thuyết nào không hợp. Trong bọn thiếu-niên ta ngày nay, vì sự học hỏ-dỡ ấy vì chương-trình bộn bề, bị bỏ, nào văn-học, nào khoa-học lộn lạo, tuy sánh với sự học ngày xưa thì có đã hơn thật, nhưng lớp-thiếp cũ, không tinh đặng khoa nào. (Đây chỉ nói bậc trung-học đấy thôi.) Cho nên sự học không phải thuộc cho nhiều đã khoe tài lâu lưới, cốt phải năng luận lý, năng hỏi-phẩm cho chính đáng, chớ bắt chước trẻ con học cầu « nam nữ thọ thọ bất thân » mà thấy kẻ phụ-nữ chết sống mà không xuống vớt.

Anh nói như thế là phải, em cũng công nhận như thế ; từ nay em xem sách hễ thấy chỗ nào không vừa ý sẽ giải bày sở kiến mà xin chất-chính cùng anh.

Một người bạn tri giao của anh.
Ưng-Thái.

VĂN UYỂN

Gặp người trong mộng

Mơ tưởng canh chầy giấc mộng tiên,
Hồn thơ lại lẻng chốn quan thiên.
Cành hoa hữu ý ai trao lại,
Lời nói tri âm nhớ chẳng quên.

Đính ninh kết ngọc với giao vàng,
Ngon gió rỏ tình gửi điệp tan.
Vắng vẳng tiêu-thiều còn réo-rắt,
Bơ-vơ đường lại nẻo Lưu-lang.

Nguyễn-thị Tiết.

Tiễn các anh em đồng học

Non sông gớp mặt bạn đồng tâm.
Muốn dặm đường xa hợp lại gần.
Một tháng lêu bêu trời nóng nực,
Sáu mai tình nghĩa trận mưa dầm.
Sông Hồng một giải trông vừng nguyệt
Cõ Việt ba thu lặng khác cầm.
Sự thạnh, thế thạnh vui thế thế,
Viết bài tiễn biệt để cùng cầm.

Lâm-Kiều.

Nỗi lòng.....

Bước cầm vào cõi bình bồng,
Ra tay cung kiếm, dốc lòng trượng-phu.
Vòng thế cục mịt mù áo não, [phu
Bước đường đời lắm nỗi khó lòng nhằng
Suy ra tới mới biết rằng.
Đỏ đen là cái lẽ hằng xưa nay.
Càng nghĩ tới dạ càng lòng đắng.
Kiếp trần-ai mang nặng thêm thương
Dặt tay vào cõi đoạn-trường.
Dầm dầu ngại gió e sương những ngày.
Càng nhật nguyệt lòng này xa giải,
Nợ nước non trang trải cho toàn.
Tác thành thế với giang san,
Bề non đến lại muôn vàn ai ân.

Đỗ-đình-Thạch.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy cần lấy qui ông nào mua thì gởi tiền cho ; hễ không có tiền gởi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. ☞ Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 26 độ
15 giờ 29 độ

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ	9	90
nhì,	9	10
— ba, —	8	30
Thóc hạng nhất, —	5	50
Bắp ngô —	5	45

Giá bạc. — Kể từ ngày 23 Octobre 1925 giá bạc ở kho Nhà-nước định là 12 f. 98.

Thị giá quốc tế. — Ngày 22 Oct. 1925 : 47,55 — 54,75. — 44,05. — 43,70. — 68,75.

Tin tàu. — Tàu *Tonkin* đến ngày chủ-chật 25 octobre hồi 10 giờ ở Haiphong chạy thẳng đi Hongkong.

Các thư từ ở Hanoi sẽ đem xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối thứ bảy 24 octobre.

— Tàu *Hanoi* đến ngày thứ ba 27 octobre hồi 15 giờ ở Haiphong sẽ chạy đi Hongkong, đường Pakhoi, Holhow và Fort Bayard.

Các thư-từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 6 giờ 20 tối 27 octobre.

— Tàu *Compiègne* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ bảy 31 octobre hồi 6 giờ ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane và Saigon, từ các thư từ và hộp có khai giá không kể.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối 30 octobre.

— Tàu *Claude Chappe* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ năm 29 octobre hồi 6 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn và Saigon.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối thứ tư 28 octobre.

Tin đường sá. — Quan công sứ Sơn-tây vừa điện rằng : « Vì đang chữa mấy cái cầu, cho nên đường 88 là một phần Bai-bạt đi Chi-phu không đi lại được trong hai mươi bữa.

Quan Thống-sứ đã trở về. — Quan Thống-sứ Ardiatar đi kinh-lược ở Nam-kỳ và Cao-mên đã trở về Hanoi chiều thứ tư vừa rồi.

HIỆU BÀO-CHẾ :
CHASSAGNE
59, Rue Paul-Bert, Hanoi
Có bán đủ cả các thứ thuốc
NÊN MỖI QUYỂN MẪU HÀNG (CATALOGUE) Ở ĐÂY

Tại hiệu BÀO CHẾ MONTES có bán :
CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo.
L'ALUN de CHROME dùng để thuộc da.
ACIDE FLUORHYDRIQUE dùng để đúc thủy tinh.
CARBONATE D'AMMONIAQUE et *VANILLINE* dùng cho các hàng bánh và kẹo.

Chủ-nhật này có đá bóng. — Xin nhắc lại để bà con chúng thể-thao được biết : Chủ-nhật 25 octobre này hồi ba giờ chiều, ở bãi cỏ bờ sông (cạnh kho dầu hỏa) sẽ có cuộc đá bóng do hai hội người mình là hội *Edep* và hội *E-lair* phấn-đấu để tranh giải thưởng ngày hội Đình-chiến.

Bên *Eclair* (áo tim quần trắng) chưa rõ cắt cử những ai. Bên *Edep* (áo vàng quần đen) thì :

M. Nhuận giữ *goal*.
MM. Vịnh, Kế đứng *arrières*.
MM. Cần, Oánh, Uyên, đứng *demis*.
MM. Dục, San, Hay, Chấm, Tuệ đi *avants*.

Hai ông tư lệnh hai bên đã cùng nhau hội kiến và cử như lời hai ông hôm đá hai bên sẽ giữ cái thái-độ ôn hòa mà thân-ái hơn lần trước. Đó cũng là một cái mục đích cao-thượng của hai hội.

Cũng ngày đó giờ đó, ở bãi cỏ trong thành cũng có cuộc chơi thưởng của hai hội *Club Hanoïen* và *9ème Colonial*. Trong một ngày mà có hai cuộc tranh đấu như vậy thật sự vui sẽ phải giảm bớt. Ước ao rằng hội-đồng khánh-tiết nên điều-đình với hai hội kia hãy tạm hoãn lại ngày khác cho cuộc vui do Hội-đồng tổ chức được có về trọng thể.

Hội-đồng có chịu điều-đình không và nếu điều-đình thì có được kết quả gì không ? Cái ấy chưa rõ. Song cũng có thể đường thể-dục nước nhà, trưởng cũ gì là cái nghề-vụ chung của anh em mình vậy. Anh em nên nghĩ sao đây ?

Bà con ta đã lâu không được xem ông Vịnh chơi bóng, hôm đó chắc ông sẽ hiến bà con lắm quả tài-tình. Xin nhắc lại ông đứng arrière mobile bên hội Edep.

Bạch-kính-Phương lai cảo.

Ngạch học chính. — M. Ng-văn-Tân, giáo học thi sai hạng tám, hết hạn nghỉ, nay lại phục bổ vào ngạch học chính Bắc-kỳ.

Trần-văn-Nhân, giáo học thi sai hạng tám ở Gia-thụy (Bắc-ninh), thì cho như đơn xin, được nghỉ gửi bạn một năm.

Các viên giáo học thi sai tập sự có tên sau này, đều được thăng giáo học thi sai hạng tám kể từ ngày 1er octobre 1925 trở đi :

MM. Trần-văn-Khanh, Nguyễn-dương-Thành, Lê-huy-Hội, Nguyễn-quang-Bam, Ng-khắc-Kéo, Ng-quang-Chấn, Ng-hữu-Phúc, Vũ-tá-Tuất, Ng-văn-Lan, Nguyễn-minh-Quang, Trương-văn-Khoát, Nguyễn-văn-Khu, Phạm-quốc-Khoa, Ng-v-Sinh, Trần-đức-Quế, Vũ-hữu-Phong, Đào-văn-Thực, Nguyễn-tuỳ-Lang, Trần-đức-Cương, Cao-quang-Mạc, Lê-mạnh-Phiên, Trần-văn-Hòa, Lê-v-Long, Ng-văn-Thọ, Ng-bá-Boang, Ng-trọng-Ngọc, Đỗ-quang-Tiến, Ng-huy-Bính, Vũ-huy-Bảo, Ng-văn-Bài, Dương-văn-Dung, Trần-v-Khương, Trần-v-Triết, Doãn-v-Thi, Ng-quang-Nhất, Tống-văn-Phỉ, Bùi-văn-Thái, Lê-đình-Cảnh, Phạm-duy-Kiên, Ng-thế-Cấp, Đặng-quang-Khuân, Ng-văn-Trác, Trương-gia-Rụ, Đoàn-văn-Tượng, Trần-huy-Tôn, Trần-văn-Nguinh, Đào-đình-Mẫn, Ng-v-Nghinh, Đỗ-hiếm-Hanh, Ng-v-Quang, Trần-hoàng-Đào, Ngô-tất-Đạt, Trần-văn-Trung, Lê-trung-Nghĩa, Nông-v-Mỹ, Ng-v-Giác, Trần-văn-Tuất, Phạm-đình-Khải, Bùi-quang-Nương, Ng-thế-Hiển, Ng-văn-Lam, Phùng-văn-Long, Tạ-Minh, Lương-tam-Phát, Chu-doãn-Bình, Ng-tuấn-Đinh, Lê-ngọc-Gêm, Mạc-đình-Phương.

Mở trường. — Tại làng An-Vệm, tổng Vỵ-sỹ, huyện Duyên-hà (Thái-bình) nay mở ra một trường sơ đẳng Pháp-Việt.

Tại làng Thượng-lễ, tổng Hạ-lễ, phủ Yên-lãng và tại làng Nai-tu-thân, tổng Phương-quan, phủ Yên-lãng, nay mở ra mỗi nơi một trường sơ, đẳng Pháp-Việt.

Cái số tiền của dân tổng Vỵ-sỹ trước kia mỗi năm phải nộp cho Bảo-hộ 476$ để đỡ mọi khoản chi phí về trường học Vỵ-sỹ, thì nay tăng lên là 575$.

Tiền trợ cấp. — Nay cấp một món tiền 95$ cho M. Hà-văn-Vạn, quán làng Cầm-giang, châu Bạch-thông (Bắc-kạn) là toán phụ người Hà-khẩu xanh tên là Hà-văn-Khuyến, tử trận ngày 28 janvier 1925.

Bãi dịch. — M. Ng-văn-Hoa, giáo học thi sai tập sự ở Po-Ma, đại-lý Thất-khê, (Lạng-sơn) bị bãi dịch, vì bất-lực.

Ngạch thư ký sở cẩm. — M. Ng-tiến-Luyện, được bổ làm thư ký phụ biện tại sở cẩm Phúc-yên, nguyệt bổng 10$.

Ai mất xe đạp thì đến mà nhận ? — Ng thị-Hai là chủ nhà 1 ngõ Canh-nông số 16 phố hàng Đậu có đem nộp sở Cẩm một cái xe đạp của một người vào chơi khi ra bỏ quên ở đó.

Tuần lễ chiếu bóng rất đặc-biệt !!!
Tại thứ tư 21 đến thứ ba 27 Octobre 1925
Tại rạp
CINEMA PALACE
Phố Trang-tiền, Hanoi
MAX LINDER
đóng trò
VUA RẠP HÁT XIẾC
(Le Roi du Cirque)
Bài hài-kịch bốn đoạn, rất vui
Buồn cười tec bung
MUỐN BÁN
Một bộ ghế bay tuồng khạc bằng gỗ thếp vàng, 4 cái fauteuils, 1 cái canapé, 1 cái pouf nhồi và thếp vàng. Mạn che ba cái cửa sổ. Còn mới. Giá bán 400 p. Hỏi tại bản quán.

TRUNG-BẮC HỌC-HIỆU
22, phố Nha-thờ
(Rue G. Lamblot)
Bơn xin học gửi đến báo-quán Trung Bắc hoặc đến Trung Bắc học-hiệu ở 22 phố Nhà-thờ.

BẮC-KỲ CÓ MỘT
Chữa xe ô-tô các hiệu vừa tốt lại vừa chóng lại tính giá ba hơn mọi nơi, chỉ có xưởng của Monsieur Mousse mới mở ở đường Huế, cửa chợ Hôm trông sang (3, Miribel) là một tay chữa xe ô-tô đã có tiếng ở Hà-thành lại mới được giai nhất cuộc thi xe Tam-Đảo vừa rồi, chắc các ngài cũng đã biết.
Xin mời các ngài chiếu-cố sẽ tỏ.
Garage MOUSSIE
3, rue Miribel, 3

Người mắt đốt ngón tay đã tìm thấy. — Đêm hôm kia, mấy người mật-thám có bắt được tại Bạch-mai một tên kẻ trộm, khám trong mình thấy một cái móc, ý đáng là đồ dùng để móc quần áo treo tường thì người ta chớp được. Đem về sở mật-thám lối thì nó xưng lên là Ba từ Kiểm vốn đã nhiều lần can án ăn cắp. Khi xét đến bàn tay phải của nó thì thấy khuyết một đốt ngón tay.

Độc-giả còn nhớ rằng trong một số báo tháng trước kia, bản-quán có đăng rằng một người dân-bà trong phố Liên-trì mình trộm có chặt được ngón tay, sáng hôm sau đưa trình Cẩm. Từ đó ngón tay qui báu ấy vẫn đem ngâm rượu để giữ xét.

Ngày nay đem xét tay tên Ba tức Kiểm thì quả đốt ngón tay đứt lẹ của nó. Hỏi nó phải thủ thực rằng tháng trước có vào một nhà ở phố Liên-trì, bị chặt tay thì nó lên chữa ngay tại nhà thương Sơn-tây.

Chẳng hay thằng trộm này có xin lại cái đốt ngón tay ấy không ?

Muốn bán một cái xe ô tô « Ford » chạy còn tốt lắm. Đồ chữa và bánh thay đủ cả — Giá 400$. Hỏi tại bản quán

ĐÃ IN XONG LẦN THỨ 4
« L'ECOLIER ANNAMITE »
Leçons françaises à l'usage des élèves des Cours préparatoires et élémentaires des Ecoles franco-annamites
par
PHẠM-TA *Instituteur à l'Ecole d'Application — Hanoi*
Préface de M. Léopold PEARANGEAS
Sách giấy bản rất tốt, có 100 bài. Bài nào cũng gợn giảng, rõ nghĩa, có giảng nghĩa và bài tập tiếng Annam từng bài một. Giá 0$45
Cước phí 0$10

NƯỚC MẮM
Vừa rồi Hai-Lợi Công-ty Hanoi, Rue Jean Dupuis, số 72 và Phố Mới, số nhà 72 có chế tạo tại Thái-hà-ấp có đưa Nước-Mắm cho phòng Thí-nghiệm xét, thấy phàn-chất thì được đủ phàm, hàng tốt làm chế đúng thể lệ như nước, trong nghị-định ngày 21 Décembre 1916.
Giá bán 3$60 một thùng hơn 18 lítres.
Thang tình ngoài.
Còn nhiều hàng ngon hơn, cũng các thứ đóng chai nữa.
Có bán cả mười Nghệ
AU CINEMA TONKINOIS
13, Phố Hàng Quạt, Hanoi
CHƯƠNG-TRÌNH
Từ ngày thứ sau 23 đến ngày thứ hai 26 Octobre 1925
THỜI-SỰ — PATHÉ
CÁC VIỆC BÍ-MẬT Ở PARIS
Mme Huguette Duflos
về nhà hát Comédie française
Hồi thứ 7 : Le Mariage de Louise Morel
Hồi thứ 8 : L'étude de Maître Ferrand
Ngày thứ bảy 24 octobre. Hồi 17 giờ 30.
Ngày chủ-nhật 25 Octobre.
Buổi sáng đại giảm giá

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đổi hỏi báo-quán, thì cho biết cả tên họ và chỉ giấy gửi báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ký, để cho người làm sổ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc thêu quá, không cho đọc được, thành ra nhiều khi bản quán không biết ai mà trả lời.

Số 312

THUỶ-HỬ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Người đánh cá cầm thuyền đứng lại, rồi gọi *Lư-tuấn-nghĩa* mà sẽ bảo rằng :

— Ngài to gan thật ! Chỗ này là một chỗ đắng giặc *Lương-sơn-bạc* thường hay ra vào, mà đang lửa đêm khuya-khoắt như thế này, ngài ở đâu lại đi ra đến đây ?

Lư-tuấn-nghĩa nói :

— Tôi lạc đường mà đi đến đây, không tìm được chỗ trọ, xin người làm ơn cứu tôi.

Người đánh cá nói :

— Chỗ này bề mặt rộng lắm, khôi đây có một nơi thung-lũng nữa, còn phải đi hơn ba mươi dặm mới tới nơi, mà đường lối quanh co, đi lọt cũng khó. Nếu đi đường thủy thì cũ trong khoảng độ bốn năm dặm mà thôi. Vậy ngài cứ trả cho tôi mười quan tiền công, tôi sẽ xin chở thuyền hầu ngài.

Lư tuấn-nghĩa nói :

— Người cứ chở thuyền cho tôi đi, nếu tôi tìm được một nơi khách-điếm tử tế để trọ thì tôi sẽ tặng cho nhiều lạng bạc.

Người đánh cá ghé thuyền vào bờ, đỡ cho *Lư tuấn nghĩa* xuống, rồi bẻ lái ra đi. Đi được độ bốn năm dặm, bỗng nghe trong bụi cỏ lau ở phía trước mặt có tiếng mái chèo ỳ-ọp, một chiếc thuyền con đang vùn-vụt bơi ra.

Trong thuyền có hai người : một người ngồi ở mũi thuyền, cởi trần trùng-trục, tay cầm cái mái chèo bằng gỗ ; còn một người ở phía sau thì đang hề lái. Người ngồi mũi thuyền cất ngang cái mái chèo, miệng hát một bài sơn-ca.

Hát rằng :

« *Lư hoa thấp thoáng chiếc thuyền* [bơi,
« *Tuấn kiệt dong chơi buổi tốt trời.*
« *Nghĩa đến khi cùng nguyền cỏ mệnh,*
« *Phận cung đào nạn để như chơi.*

Khi hát xong cả ba chiếc thuyền đồng-thanh mà reo hò. Thuyền giữa tức là *Nguyễn-tiểu-nhị*, hai tả là *Nguyễn-tiểu-ngũ* và bên hữu là *Nguyễn-tiểu-thất*. Ba chiếc thuyền cùng xám cả lại.

Lư-tuấn-nghĩa luống cuống run sợ, vì không biết lội nước, mới gọi người đánh cá mà bảo rằng :

— Mau mau ghé thuyền vào bờ cho ta !

Người đánh cá khanh-khách cả cười, bảo *Lư-tuấn-nghĩa* rằng :

Hát rằng :

« *Ta nay dẫn cũng bọn làm chơi.*
« *Giết giặc nhưng mà chẳng giết* [người.
« *Thanh bạch tấm tay vỗ ngực.*
« *Ngọc-kỳ làn nọ mặt nhìn ai.* »

Lư tuấn-nghĩa nghe câu hát, trong lòng lấy làm những ấy nảy lo phiền. Bỗng lại thấy ở giữa có một chiếc thuyền con vùn vụt đi đến. Mới trên có một người ngồi, cũng đang cất ngang cái mái chèo mà hát một bài sơn-ca.

Hát rằng :

« *Anh hùng chẳng cần đọc sách nào,*
« *Chỉ đến Lương sơn mà tiếu đạo.*
« *Sửa soạn cung cứng bắt mãnh-hổ,*
« *Sắp sẵn mồi thơm câu cá ngao.* »

Lư tuấn-nghĩa nghe câu hát, giật mình kinh sợ, nín lặng không dám lên tiếng. Lại nghe trong bụi lau về phía bên tả, cũng có hai người cất tiếng một bài sơn-ca.

Một người ngồi phía sau thuyền đang hề bánh lái, tiếng nước sô ỳ-ọp ; còn một người ngồi ở mũi thuyền, tay cất ngang cái mái chèo, miệng cũng hát một bài sơn-ca.

— Trên có trời xanh, dưới có nước biếc, nguyện tôi sinh tại *Tâm-dương-giang*, hãy giỏi về ở *Lương-sơn-bạc*, chẳng dám giấu điều họ đến làm gì, *Bến giang-long Lý-tuấn* tức là tôi đó. Nếu ngày nay viên-ngoại không chịu đầu hàng thì cũng bỏ mạng phí tình mệnh mà thôi.

Lư tuấn-nghĩa giật mình kinh sợ, liền quát to lên một tiếng rằng :

— Mi là máy cướt ! hai là ta cướt này..

Lư tuấn-nghĩa vừa nói vừa cầm ngọn giáo đâm thẳng vào bụng *Lý-tuấn*. *Lý-tuấn* vội vàng giơ chiếc mái chèo gạt hất ngọn giáo đi, rồi nhảy tõm xuống dưới nước.

Bỗng thấy chiếc thuyền lẹ cứ quay lòng lốc mãi, *Lư-tuấn-nghĩa* lại cầm ngọn giáo mà đâm xuống nước thì ở cuối thuyền có một người nhỏ đầu mà quát to lên rằng :

— *Lăng-lý bạch-điều Trương-thuận* là ta đây !

Người ấy tay nắm lấy mạn thuyền giơ chân gắm lên lọt thuyền, làm cho chiếc thuyền phải chòng-chành mà đổ lật xuống.

HỒI THỨ LXI

Lư-tuấn-nghĩa dầu giỏi về nghề, nhưng không biết lội nước, bị *Trương-thuận* dìm cho thuyền đâm mà phải ngã xuống. Khi xuống dưới nước, *Trương-thuận* liền ôm ngang lấy mình *Lư-tuấn-nghĩa* mà dìm sang bên kia bờ.

Lên đến trên bờ, đã thấy có năm sáu mươi người cầm đuốc đứng đón tại đấy. Chúng xúm xít xung quanh, cởi bỏ dao lưu và lột tết quần áo mới ra, vừa toan lấy dây thừng trói thì bỗng từ ấy *Thần-hành-thái bảo Đái-tôn* đi đến.

Đái tôn truyền lệnh rằng :

— Bắt đem về, nhưng cấm không được xâm phạm đến qui-thể *Lư* viên-ngoại.

Lại thấy có người mang một bộ áo sấm ra mặc cho *Lư tuấn-nghĩa*, rồi tâm tôn lên là khiêng một cỗ kiệu đến, dìn *Lư-tuấn-nghĩa* lên kiệu mà đem đi.

Đi được một quãng, trông thấy từ phía xa xa có hai ba mươi đôi đèn lồng chiếu sáng. Một đoàn quân-sĩ cầm nỏi khúc âm-nhạc mà đến nghênh tiếp.

Ba người đi đầu tức là *Tống-giang*, *Ngô dụng* và *Công tôn-thắng*, cùng vội đến lễ-tạ theo sau. Bỗng thấy mọi người nhất tề xuống ngựa cả. *Tống-giang* quỳ trước, còn mọi người lần lượt qui ở sau lưng.

Lư-tuấn-nghĩa vội vàng xuống kiệu cũng qui tại dưới đất mà rằng :

— Nay đã bị bắt thì xin cho được chết ngã ở.

Tống-giang cười mà đáp rằng :

— Hãy xin mời viên-ngoại cứ lên kiệu.

Mọi người lại cùng lên ngựa cả, rồi đều sóng nhau đưa *Lư-tuấn-nghĩa* qua ba cửa quan lên đến *Trung-nghĩa-đường*.

Khi đến trước thềm, mọi người xuống ngựa, mời *Lư-tuấn-nghĩa* vào. Trong nhà đã trần-thiết sẵn-sàng, đèn nến rực-rỡ.

Tống-giang đứng dậy nói với *Lư-tuấn-nghĩa* rằng :

— Hãy liều chàng tôi ngông cái đại-danh của viên-ngoại như sấm vang tai, ngày nay may được gặp đây, thật rất lấy làm vui-vẻ. Vậy rất anh em chúng tôi có nhiều điều không phải, dám xin viên-ngoại lượng tình mà thứ tội cho.

Ngô-dụng cũng đứng dậy mà nói rằng :

— Hôm trước tôi vâng tướng-lệnh của *Tống-đại-huynh* tới đây, giả-dụng làm ăng thầy bói, thân đến lận nhà, đánh liều viên-ngoại lên đây, để cùng anh em chúng tôi cùng thay trời hành đạo.

(Còn nữa).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

Aussi l'impression fut-elle horrible et profonde le lendemain de l'exécution et beaucoup de jours encore après. L'évêque parut accablé. La sérénité presque violente et triomphante qui lui était habituelle avait disparu ; le fantôme de la justice sociale l'obsédait. Lui qui d'ordinaire revenait de toutes ses actions avec une satisfaction si ravonnante il semblait qu'il se fît un reproche. Par moments il se parlait à lui-même, et bégayait à demi-voix des monologues lugubres. En voici un que sa sœur entendit un soir et recueillit :— Je ne croyais pas que cela fût si monstrueux. C'est un tort de s'absorber dans la loi divine au point de ne plus s'apercevoir de la loi humaine. La mort n'appartient qu'à Dieu. De quel droit les hommes touchent-ils à cette chose inconnue ?

Avec le temps, ces impressions s'atténuèrent, et probablement s'effacèrent. Cependant on remarqua que l'évêque n'allait désormais de passer sur la place des exécutions.

On pouvait voir en M. Myriel à toute heure au chevet des malades et des moribonds. Il n'ignorait pas que la chaire est un plus grand théâtre et son plus grand travail. Les familles sèches où ses homélies n'avaient pas besoin de le demander, il arrivait de lui-même. Il savait s'asseoir et se taire de longues heures auprès de l'homme qui avait perdu sa femme qu'il aimait, de la mère qui avait perdu son enfant. Comme il savait le moment de se taire, il savait aussi le moment de parler. O admirable consolateur ! il ne cherchait pas à effacer la douleur par l'oubli, mais à l'agrandir et à la dignifier par l'espérance. Il disait : — « Prenez garde : la façon dont on pense vous vous tournez vers les morts. Ne songez pas à ce qui pourrit. Regardez fixement. Vous apercevrez la lueur vivante de votre ami bien-aimé au fond du ciel. » Il savait que la croyance est sa force. Il cherchait à consoler et à calmer l'homme désespéré en lui indiquant du doigt l'homme résigné, et à montrer sous la douleur qui regarde une fosse en lui montrant le douleur qui regarde une étoile.

V

Une conséquence d'un certain faisait dater l'un printemps ses soultates

La vie intérieure de M. Myriel était pleine des mêmes pensées que la vie publique. Pour qui eut pu le voir de près, c'eut été un spectacle grave et charmant de voir comment toutes deux tarie dans l'égoïsme M. l'évêque de Digne.

Comme tous les vieillards et comme la plupart des penseurs, il dormait peu. Son court sommeil était profond. Le matin il se recueillait pendant une heure, puis il disait sa messe, soit à la cathédrale, soit dans son oratoire. Sa messe dite, il déjeunait d'un pain de seigle trempé dans le lait de ses vaches. Puis il travaillait.

Un évêque est un homme fort occupé : il faut qu'il résolve tous les jours le secrétaire de l'évêché, qui est d'ordinaire un chanoine, presque tous les jours ses grands vicaires. Il a des congrégations à contrôler, des privilèges à donner, toute une librairie ecclésiastique à examiner, paroissiens, catéchismes diocésains, livres d'heures etc. des mandements à écrire, des prédications à autoriser, des curés et des maires à mettre d'accord, une correspondance épiscopale, une correspondance administrative, d'un côté l'état, de l'autre le saint-siège, mille affaires.

Le temps que lui laissaient ces mille affaires, ses offices et son bréviaire, il le donnait d'abord aux nécessiteux, aux malades et aux affligés : le temps que les affligés, les malades et les nécessiteux lui laissaient, il le donnait au travail. Tantôt il bêchait la terre dans son jardin, tantôt il lisait et écrivait. Il n'avait qu'un mot pour ces deux sortes de travail : il appelait cela *jardiner*. « L'esprit est un jardin », disait-il.

A midi, il dînait. Le dîner ressemblait au déjeuner.

Vers deux heures, quand le temps était beau, il sortait et se promenait à pied dans la campagne ou dans la ville, entrant souvent dans les masures. On le voyait cheminer seul, tout à ses pensées, l'œil baissé, appuyé sur sa longue canne, vêtu de sa douillette violette ouatée et bien chaude, chaussé de bas violets dans de gros souliers, et coiffé de son chapeau plat qui laissait passer par ses trois cornes, trois glands d'or à grains d'épinards.

C'était une fête partout où il paraissait. On eût dit que son passage avait quelque chose de réchauffant et de lumineux. Les enfants et les vieillards venaient sur le seuil des portes pour l'évêque comme pour le soleil. Il bénissait et on le bénissait. On montrait sa maison à quiconque avait besoin de quelque chose.

Çà et là, il s'arrêtait, parlait aux petits garçons et aux petites filles et souriait aux mères. Il visitait les pauvres tant qu'il avait de l'argent ; quand il n'en avait plus, il visitait les riches.

Comme il faisait durer ses soutanes beaucoup de temps, et qu'il ne voulait pas qu'on s'en aperçût, il ne sortait jamais dans la ville autrement qu'avec sa douillette violette. Cela le gênait un peu en été.

(A suivre)

Những kẻ khốn nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victo Hugo
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch

(Tiếp theo)

Bởi thế mà ông giám-mục xem xong việc xử tù, trong lòng sinh ra một sự ghê-khiếp, nghĩ-ngợi lắm lắm. Từ hôm sau trở đi, trong mấy hôm nữa, ông tự-hỗ người mới mắc nạn rất lớn, cái thái-độ điềm-tĩnh can-đảm của ông chỉ cứng cát trong một lúc bạ-thủ mà thôi, về sau dời đi đâu mất. Cái ma công-lý của xã-hội từ đó ám-ảnh ông mãi. Thường thì ông đi làm xong việc gì trở về cũng phiền-phức, mà nay thì hình như ông có ăn-hận. Nhiều lúc ông cứ nói lẩm-bẩm một mình những điều gì như ai như oán. Duy có một lần ba em nghe lỏm được một câu này : « Ta có biết đâu lại quái-gở như vậy. Xưa nay biết cứ chuyện tâm nghị người đến lẻ trên, dân nói những cả lẽ người, là một cái lối của ta xưa nay. Huy một mảng người, quyền ấy duy có Đức Thiên-chúa là được. Người trần thì có quyền gì mà đám phạm đến một sự huyền-diệu, xử khu trị, vô khu gian, như là cái tinh-mệnh của một người đồng loại ».

Về sau dân dân ông cũng khuây những tư tưởng ấy đi, có lẽ cũng nhang hẳn đi được. Nhưng mà ai có ý thì thấy ông hay tránh những con đường đi qua chỗ xử tù.

Ai đau, ai hấp-hối, cho gọi ông, thì lúc nào cũng được. Ông vẫn biết đó là cái nghĩa-vụ lớn nhứt của ông và cái công việc làm trong nhứt trong chức-sự ông. Nhưng nhà dân-la gia, con bỏ-côi, thì không, cần phải mời phải gọi ông cũng đến, ông khéo có một cách ngồi một cách ở lặng-yên trong hàng mấy tiếng đồng hồ bên cạnh người chồng mới mất xe, bên cạnh người mẹ mới bỏ con. Ông đã biết lựa những lúc nên im hơi kín tiếng, thì ông lại biết lựa những khi nên rù rì nói năng. Khéo cho ông là một người có tài an ủy. Người ta khóc nhau, không nhà báo nào khuây mà lại như sau khi ông cho tàn lòng sầu người ta thêm nồng thêm chặt, coi khiến cho cái sự thương-thân của người ta bỗng có pha thêm chút lòng mà ta có thể gọi là thương, có sức nghĩ. Ông thường nói : « Tôi có cái quan-niệm của chúng ta đối với người thân đã qua-vãng, khéo chẳng hóa phạm-tội mất. Nếu làm cho đến cái có thể hối thôi được. Nếu có một mà nhìn cho xa cho thấm, thì tôi sẽ thấy những điều hàn-quang hoạt-động ở trên trời, ấy là cái tình-anh của người ta thường tiếc. » Ông hết tâm-nguyện đến cho tín đồ hay. Ông thường tìm một người điên-đảm biết đánh với sở trời, mà khuyên nhủ cho cái lòng người thân-khoái. Ông lại khéo trồ kẻ nhân sau mà thương-tiếc đến những người trong hồ đất mà chôn chân.

V

Cách để danh áo của Đức-cha Bienvenu

Ông giám-mục Myriel trong cách ăn ở tại gia cũng theo một tư-tưởng như trong cách cư chi tại chức vậy. Ai là kẻ được đi tới gần ông, được thấy cái cách ông chi tiêu thì hẳn, thì cũng phải cảm phục cùng phải tôn-kính có bụng người quân-tử.

Ông ít nghỉ, cũng như mọi người làm-lục, cũng như phần nhiều những nhà tu-tưởng. Nhưng cái giấc ngủ nhẹ ấy thật là say. Sáng ngày ra thì ông ngồi nghỉ-ngơi trong một thứ-tự đồng-hồ, rồi ông làm lễ hoặc tại giáo-đường hoặc ở trong phòng giảng. Xong lễ ông điểm tâm bằng một chiếc bánh mì nhúng vào chén sữa bò. Đoạn rồi ông làm việc.

Công việc của một ông giám-mục cũng khá nhiều, chứ không phải ít. Mỗi ngày ông phải tiếp viên thư-ký tại giám-mục thường là một vị thầy-cả có chức trong giáo-phận. Thường thì người nào cũng có các vị mình mục vào yết xin tính các công việc. Nào là kiểm soát các mọi thứ sổ bạ những ơn riêng, nào là xem xét thư-khố của giáo đường, sách kinh, sách bổn le cần soát nguyện, văn văn. Xong là thảo các bản thư chúng, phê duyệt các bài giảng, nào là điều đình những việc tạt hoà trong cách giao-thiệp của các cụ xứ và các ông xã, công-văn của nhà chung, tại công-văn việc cai-trị, bên nọ nói với chính-phủ, bên tín đồ với Đức Giáo-hoàng. Kể có nghìn thứ công việc.

Khi nghỉ thư công việc ấy, các lẽ nghi trong giáo-đường, các việc kinh-kệ, con đẻ tại cho ông được rảnh giờ phút nào, thì giờ phút ấy ông lại an-cần đến từ nghèo-khó, từ ốm-đau, từ sầu-khổ, khi nào an-cần đến ba thứ loài người ấy xong rồi, mà lại còn dư ít nhiều thời-khắc nữa, thì cái thời-khắc dư ấy, ông mới để làm lụng các việc riêng. Khi thì ông cuốc đất trong vườn, khi thì ông học ông viết, hai việc ấy ông cũng gọi là việc làm vườn cả. Ông thường nói : « Tri-khôn người ta cũng là một cái vườn. »

Chính ngày thì ông ăn bữa trưa. Bữa trưa của ông cũng như là bữa điểm-tâm buổi sáng.

Chừng độ 2 giờ chiều, hoặc mưa trời nắng ráo, thì ông đi dạo một vòng, hoặc về chơn thôn gần, hoặc trong các phố-phường, ông hay lọ-mọ vào những nhà lợp-xợp. Thường hay gặp ông đi lui-thui một mình, một cái gậy cứ dang ngửi-ngợi, tay chong một cây gậy dài, mình thì bận áo-bông tím, đầy mà ấm, chân thì xâu tất-tai tím, đi mới giày to xù, đầu thì đội cái mũ dẹt có ba quai sùng-sùng tuế vàng.

Ông đi đến đâu, người la hoan-nghênh đến đó. Từ bỏ nhà một lo lửa ấm, một ngọn đèn quang. Giá trẻ thường ra đón của như thế ra ngong mặt-trời. Ông bận phục cho người ta, người ta lại ca-tụng trả ông. Ai gặp ai tung tờ điều gì, thì trỏ cho nhau đến nhà ông mà cầu cứu.

Chỗ nào ông đứng lại một lát, chỗ kia ông đứng lại một lát, hoi han lũ con trai, con gái, rồi tươi cười mà nói-năng với đứa nhỏ-nhen như cậu bé lão nói vừa rồi. Thì rồi con có thể đoán việc xảy ra làm sao không? Lẽ thường chắc lão thấy được thì phải mừng rỡ mình ra mà mau « co-bạc » làm nghề « sinh nhai ». Chẳng phải khọ nhọc, vất vả, chỉ rong chơi mà cũng phong-tao. Nào có hiểu cái bọn gớm-ghê cần bọ đâu; hễ việc lộ ra thân-mẫu b'ết, tìm lời khuyên can ngăn cấm thì làm gì mà lão chẳng tìm được cách chống chế g lu g lẽu. Dần dần tiêm-nhiễm các thói xấu. Trước còn nói dối mẹ, sau cùng kẻ chắc phải đàng đến thế lực kiếm tiền mà làm mê hoặc lòng người. Đàn-bà lại vốn có tính nịnh đa ham lợi, tất lão thừa dịp mà quyến rũ người, coi người chẳng ra chi, dám lấy tiền đánh lừa người. Chao ôi ! một đứa con như thế có đáng sợ không ? Người cho đi bán hàng, chạy việc vặt, việc lương-thiện như thế thì không làm ! thật đại quá chớ ! ngày ngày chỉ rong chơi với bọn « mèo-đường, chó-điếm » tối đến nhà xấu! Lười b ếng, bần thiu, lếu láo. Như thế, đối với xã-hội nhân-quần còn ra gì nữa ! đã không giúp được việc gì lại còn làm hại, có khác gì con trù-g con sâu !!! Thật là người bỏ đi rồi đó ! » Hãy con xem cái lòng dục vọng độc địa có thể gây nên những nguy kịch gớm ghê như thế ! Nhưng đáng thay ! một nghìn n, vời có được người biết cái hại ấy từ thế nào cam ! Chẳng nói ai, đến như lão lúc đó cũng còn bị mắc, sa chân vào hố ! Nhưng may sao lão cũng biết hối ngay từ lúc đó ! biết tự trách rất nghiêm !!

(Còn nữa)

Hoành-sơn, An-ngọc-Phụng

Đoản-thiên tiểu-thuyết

(Xã hội tiểu-thuyết)

Bước đường chông gai

(Tiếp theo)

...Dần dần tỉnh lại, tên ăn lương-tâm trách mắng lão, giảng giải cho lão biết những cái kết quả xấu xa ghê gớm có thể xảy ra vì sự không nghe lời ! Chao ôi ! tối bắt cập rồi ! cứ nông chình loh gỗ chậm qua ! Lão đã phạm tội bất hiếu rồi đó ! Bị quở phạt là đáng lắm ! » — Cậu Tống không để ông nói tiếp với vàng nói : « Thưa ông ! xin ông thứ cho con cái tội đương đi làm đứt câu chuyện ông đang nói dở dang, con xin thưa : ông tự cho là phạm tội bất hiếu như thế thì nặng quá ! Vì con xét ra cái cảnh nhà ông nguy-cấp như thế, nếu ông không đánh bạc cũng không được ! Và lại ông không phải vì bạn chơi mà đánh ! ông bất đắc dĩ phải đánh kẻ kiếm tiền nuôi cụ cố kia mà ! Chẳng qua ông vận đen, không may nên mới thua, còn ngồi rủa bàng cầu ông bị quân vô loại ! Ma không trước người ốm, kẻ trộm khó gặt người nghèo » chiếm đoạt là bởi tại lòng người dạ thú ! Nghĩ giận thay cho cái tâm địa quân đê-mạt ấy ! chắc chúng chẳng tránh khỏi tội trời đâu ! ông chớ ngại ! xét cho cùng ! ông chẳng làm gì nên tội ! Dù ông có mang tội chăng nữa thì cái tội đó cũng không lấy chi làm nặng. Muốn tránh khỏ, người ta phải xoay kế, lẽ đó là thường — Ông Bá-Liên nhìn cậu bé cười rồi nói : « Con gì ! Lời con nói còn sai ! chẳng lẽ người ta gặp phương kế gì cũng dùng ư ? Bất kỳ xảo tố", cư cốt tránh khỏi nạn bần bách là xong à ? Con phải hiểu rằng muốn làm việc gì cũng phải nhất nhất cho chính phương đường chính-đính. Nếu chịu để cho cái lòng dục vọng ham mê xằng bậy đè lấn được cả lương-tâm phi nghĩa thì tàn nguyên cả ! Xét như vậy, lão quả phạm tội bất hiếu nên mới toạ ! lấy cớ bạc làm nghề sinh nhai ; dù mục đích cốt làm trọn chữ hiếu cũng vậy. » Nhiều lẽ kết thành tội đó. Lẽ thứ nhất, lão dám rẻ rúng coi lời dặn tối cần của thân mẫu lão như nước ao bèo. Lẽ thứ hai, tiền của không phải của lão mà lão dam tự tiện đem đánh, như thế có phải là ăn cắp tiền rồi không ? Lẽ thứ ba tuổi còn trẻ mà đã sinh ra chơi bời liều lĩnh, hỏ mất cả nhay nhăng. Bao nhiêu tiền của dân vốn xương đây mấy chốc đã phá tan làm hại hết sạch. Thân mẫu lão vì coi lão là trương cơ thể trông cậy tin nhờ được nên mới đem hàng mà giao phó cho lão, nào ngờ đâu lão lại hư đốn, mạt kiếp đến thế ! Làm mất cả bụng tin cần người đi, thật là nói lời rồi lại cướp lời. Lão càng ng. ĩ đến thế bao nhiêu ! lão lại đau đớn bấy nhiêu ! Nhục nhã đến thế là cùng ! Lỗng c. ! con bạo danh bạc còn để kiếm miếng ăn ư ? Thế ra không có công việc nào ta phải xoay kế ấy ! Cái tinh tuấn, cái kai, khang-khái, kiên nhẫn bỏ đi đâu. Người làm ăn lương-thiện không bao giờ chịu trông mong vào cuộc đỏ đen mà sinh nhai rồi. Nhưng lời con nói, thế ra, con định bỏ cái đứa tinh quỷ-ban mà chuốc lấy cái thói xấu « bại-hoại » ư ? Con phải nghĩ chín mới được ! con hãy xét mấy lời lão vừa nói thì rõ sau sau sẽ rõ cái tội nặng của lão. Lão đã con mới chịu nhận là con lắm. Hãy nói thì dạ như bấy giờ lão bị ông bị thua mất tiền, mất khay hàng, lại được luôn như cậu bé lão nói vừa rồi. Thì rồi con có thể đoán việc xảy ra làm sao không ? Lẽ thường chắc lão thấy được thì phải mừng rỡ mình ra mà mau « co-bạc » làm nghề « sinh nhai ». Chẳng phải khọ nhọc, vất vả, chỉ rong chơi mà cũng phong-tao. Nào có hiểu cái bọn

MỘT CON BA-BA RẤT LỚN

Mới đây M. J. L. Breton có đệ trình hội Hàn-lâm cách-trí một bài của M. Legendre, giám-đốc viện thí-nghiệm hải học của trường Collège de France ở Concarneau, nói về việc bắt được con ba-ba rất lớn.

Con vật ấy cân nặng 330 kilos và dài hai mét rưỡi. Ngày 8 septembre mới đây, người ta đánh lưới tôm bỗ, ở không từ quần đảo Glénans đến đảo Mortons, trí thấy ba-ba bị mắc vào lưới. Cái mai con vật ấy nặng có giữ để lưu-trữ trong viện bảo-tàng.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTES
54, Pt.E Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa, xưng da dày, đau dạ dày, ăn không ngon, ngủ không yên, chớ tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai : 1$ 10

Có bán tại : Nhà Bà chuông, Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

忠孝義節女

Trung Hiếu Tiết Nghĩa kỳ nữ

I. — Song-phượng kỳ duyên (sự tích Chiêu-Quân cống Hồ) in lần thứ ba, có đổi lại các bức vẽ mới. Giá 0$ 80

II. — Tái sinh duyên (sự tích Mạnh-lệ-Quân) Tiền-biên và hậu-biên, mỗi cuốn giá . . . . . 0 , 80

III. — Tục Tái-sinh-duyên, cũng chia làm hai cuốn : Tiền-biên và hậu-biên, mỗi cuốn giá . . . . . 0 , 80

Tiền cước gởi mỗi cuốn 0$ 20

Thư và mandat xin gởi cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC,
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN, Hanoi.

RẺ LẠ !!!

MŨ TRẮNG BẰNG LIÈGE

Giá đặc biệt **2$50** Mỗi cái

HAI-CHINH
74-76, RUE DU PONT-EN-BOIS 74-76
HANOI

XE Ô-TÔ HIỆU

Rolland-Pilain

12 MÃ-LỰC

Mới rồi đã phá được hết các giải :
Giải *xe đi chơi* và giải *xe đi lấy nhanh*
Cuộc thi trèo trên Tam-đảo lần thứ hai vừa rồi vào hạng trèo giỏi hơn cả.

GIẢI XE ĐI CHƠI
Thứ nhất : xe Rolland-Pilain, 16 phút 42"

GIẢI XE ĐI LẤY NHANH
Thứ nhì : xe Rolland Pilain, 15 phút 28"

Đại-lý ở bản-xứ là :

GARAGE AVIAT

PHỐ HÀNG VÔI — HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

Le rôle des savants

... Cet enthousiasme que vous avez eu dès la première heure, gardez-le, mais donnez-lui pour compagnon inséparable un sévère contrôle. N'avancez rien qui ne puisse être prouvé d'une façon simple et décisive. Ayez le culte de l'esprit critique. Réduit à lui seul, il n'est ni un éveilleur d'idées, ni un stimulant de grandes choses. Sans lui, tout est caduque. Il a toujours le dernier mot. Ce que je vous demande là, et ce que vous demanderez à votre tour aux disciples que vous formerez, est ce qu'il y a de plus difficile à l'inventeur.

Croire que l'on a trouvé un fait scientifique important, avoir la fièvre de l'annoncer, et se contraindre des journées, des semaines, parfois des années à se combattre soi-même, à s'efforcer de ruiner ses propres expériences, et ne proclamer sa découverte que lorsqu'on a épuisé toutes les hypothèses contraires, oui c'est une tâche ardue. Mais après tant d'efforts, on est enfin arrivé à la certitude ; on éprouve une des plus grandes joies que puisse ressentir l'âme humaine, et la pensée que l'on contribuera à l'honneur de son pays rend cette joie plus profonde encore.

Si la science n'a pas de partrie, l'homme de science doit en avoir une, et c'est à elle qu'il doit reporter l'influence que ses travaux peuvent avoir dans le monde.

S'il m'était permis de terminer par une réflexion philosophique, je dirais que deux lois contraires semblent aujourd'hui en lutte : une loi de sang et de mort qui, en imaginant chaque jour de nouveaux moyens de combat, oblige les peuples à être toujours prêts pour le champs de bataille et une loi de paix, de travail, de talent qui ne songe qu'à délivrer l'homme des fléaux qui l'assiègent. L'une ne cherchent que des conquêtes violentes, l'autre que le soulagement de l'humanité. Celle-ci met une vie humaine au-dessus de toutes les victoires ; celle-là sacrifiait des centaines de mille existences à l'ambition d'un seul. La loi dont nous sommes les instruments cherche même à travers le carnage à guérir les maux sanglants de cette loi de guerre.

Pasteur.

Chức-vụ các nhà bác-học

... Các ông có lòng cảm-hứng lúc buổi đầu các ông nên giữ lấy, song có lòng cảm-hứng cũng cần phải suy xét thận trọng mới được. Các ông chớ nên xướng xuất điều gì chưa chứng-minh được một cách giản-dị và quả quyết. Các ông nên lấy cái trí bình-luận làm trọng. Chỉ cái trí bình-luận cũng không khởi được tư-tưởng gì, gây được công-nghiệp gì to-tát. Nhưng phàm việc gì mà không có trí bình-luận cũng không tỏa chiết; có cái trí bình-luận bao giờ cũng có phần hơn. Những điều tôi mong ở các ông và đến lượt các ông, các ông cũng mong ở đồ đệ sau này, thực là những điều rất khó khăn của nhà phát-minh.

Tưởng rằng mình đã tìm được vấn đề gì quan trọng về khoa học, hăm hở khoe xướng lên và nấn ná hàng ngày hàng tháng, có khi hàng năm cố phá hoại công việc thí-nghiệm của mình; bao giờ không còn có điều gì khả nghi nữa mới xướng xuất lên. Như thế thực là một công việc nặng nề. Song đã bỏ công gắng sức sau tìm được đến chân lý tại tư nhiên không còn cái gì ở đời thú vị bằng nữa, mà tự nghĩ mình làm như thế được vẻ vang cho nước thì sự thú sướng đó lại càng mầu-nhiệm biết bao.

Khoa-học không có tổ quốc, nhưng nhà khoa học thì phải có tổ-quốc và bao nhiêu sự nghiệp vẻ vang ở đời đều qui về tổ-quốc cả.

Nếu tôi được bàn một nghĩa triết lý ở đây thì tôi có thể nói rằng: hiện nay có hai cái luật bằng thân giao nhau. Một là cái luật giết huyết hàng ngày chỉ ra cách chiến tranh mới lạ, thúc giục các dân tộc lăm le ra đồn chiến trường và một cái luật thanh-bình, cái luật lao động tài năng mong việc những việc cứu vớt người ta khỏi vòng tai ách. Một cái luật chỉ cầu tìm những cách sâm-lược dữ dội, một luật thì chỉ chủ cứu vớt cho loài người. Luật này cất sinh mệnh người ta lên trên công đại-thắng. Luật kia thì đem trăm nghìn người mà hi sinh cho lòng tham lam của nhất cá nhân. Luật mà chúng ta phụng sự đây có khi tìm chữa những huyết thương trong đám sát lục nọ.

Khết-trai,
Nguyễn đăng-Nguyên dịch.

La franchise

Un jour, il me vint un jeune poète, comme il m'en vient tous les jours. Après les compliments ordinaires sur mon esprit, mon génie, mon goût, ma bienfaisance, et autres propos dont je ne crois pas un mot, bien qu'il y ait plus de vingt ans qu'on me les répète, et peut être de bonne foi, le jeune poète tire un papier de sa poche : « Ce sont des vers, me dit-il.

Des vers ! — Oui, Monsieur, et sur lesquels j'espère que vous aurez la bonté de me dire votre avis. — Aimez-vous la vérité ? — Oui, Monsieur, je vous la demande. — Vous allez la savoir. »

Je lis les vers du jeune poète et je lui dis : « Non seulement vos vers sont mauvais, mais il m'est démontré que vous n'en ferez jamais de bons. — Il faudra donc que j'en fasse de mauvais, car je ne saurais m'empêcher d'en faire. — Voilà une terrible malédiction ! êtes-vous riche ? — Non. — Êtes-vous pauvre ? — Très pauvre. — Et vous allez joindre à la pauvreté le ridicule de mauvais poète ? Vous aurez perdu toute votre vie. Vous serez vieux, pauvre et mauvais poète : ah ! monsieur, quel rôle ! — Je le conçois ; mais je suis enchainé malgré moi. — Avez-vous des parents ? — J'en ai. — Quel est leur état ? — Ils sont joailliers. — Feraient-ils quelque chose pour vous ? — Peut être. — Eh bien ! voyez vos parents, proposez-leur de vous avancer une pacotille de bijoux. Embarquez-vous pour Pondichéry, vous ferez de mauvais vers sur la route, arrivé, vous ferez fortune. Votre fortune faite, vous reviendrez faire ici tant de mauvais vers qu'il vous plaira, pourvu que vous ne les fassiez pas imprimer, car il ne faut ruiner personne . . . »

Il y avait environ douze ans que j'avais donné ce conseil au jeune homme, lorsqu'il m'apparut. Je ne le reconnaissais pas. « C'est moi, monsieur, que vous avez envoyé à Pondichéry ; j'y ai été, j'ai amassé là une centaine de mille francs. Je suis revenu, je me suis remis à faire des vers, et en voilà que je vous apporte. . . Ils sont toujours mauvais ? — Toujours, mais votre sort est arrangé, et je consens que vous continuiez toujours à faire de mauvais vers. — C'est bien mon projet. »

Diderot

Nói thẳng

Một hôm, tôi tiếp một nhà văn-sĩ trẻ tuổi, cũng như các ngày khác, ngày nào tôi cũng có dịp tiếp hạng khách ấy. Văn-sĩ tán tụng tài tôi, trí tôi, cái sách của tôi, lòng tốt của tôi, cùng những cái chi chi nữa, nghĩa là những điều hơn hai chục năm giời nay, hết người nọ đến người kia thường nói với tôi, mà có lẽ cũng là những lời trong lòng thành thực mà ra, song tôi chẳng đem tin điều nào cả. Đoạn rồi văn sĩ rút một tờ giấy trong túi ra mà rằng « Đây là mấy câu thơ. — Thơ à ! — Thưa, tiên-sinh vâng, dám mong tiên sinh đem lòng hạ-cố dạy bảo cho kẻ vãn-sinh. — Ông có thích sự thực không ? — Thưa, tiên sinh vãn-sinh cũng cầu tiên sinh dạy thực cho. — Vậy tôi xin nói thực.

Tôi đọc xong thơ của thiếu-niên văn sĩ, tôi bảo : không những là thơ của ông không hay, nhưng tôi xem thơ lại biết rằng sau này cũng không bao giờ ông làm được thơ hay. — Vậy tôi đành làm thơ dở vậy, vì tôi không sao chữa được cái bệnh làm thơ. — Khốn nạn thay, ông có giầu không ? Không. — Vậy ông nghèo à ? — Nghèo lắm. — Ông đã nghèo mà lại thêm cái bệnh làm thơ dở cho người đời chê nữa ! Thế có uổng mất đời đi ? Một ngày kia ông đã già lại nghèo, mà lại đeo cái tiếng văn-sĩ bất tài, cái cảnh ấy có chán không ! — Tôi cũng biết vậy ; nhưng không sao tôi bỏ được. — Ông có họ hàng khá giả không ? — Có. — Họ-hàng làm nghề gì ? — Làm nghề kim-hoàn. — Có sẵn lòng giúp đỡ ông không. — Có lẽ có. — Vậy tôi ông nên đến xin họ cấp cho một ít hàng để bán. Rồi ông đem đi đến Pondichéry, lúc ở dọc đường ông sẽ làm thơ, tới nơi ông sẽ làm giầu. Khi nào làm nên giầu có, thì lại về đây, khi ấy muốn làm bao nhiêu thơ cũng được, nhưng chớ có in làm gì, vì không nên làm hại tiền của ai... »

Về sau người ấy lại thăm tôi. Tính ra từ khi tôi khuyên mấy lời ấy đến bây giờ đã mười hai năm. Tôi cũng chẳng nhớ là ai nữa. « Thưa tiên-sinh tôi là người mà tiên-sinh đã khuyên đi Pondichéry, tôi đi đến đấy đã trở về đây, và đã kiếm được mười vạn quan vốn. Tôi lại làm thơ, và xin đem lại trình tiên sinh... Bẩm vẫn dở như trước có phải không ? — Vẫn dở nhưng số phận ông thế là yên. — Vậy ông cứ làm thơ cũng không hại gì. — Ấy tôi cũng định thế ».

Nguyễn khắc-Khoam

KHẢO CỨU NHỮNG CÔNG VIỆC ĐÀN-BÀ

CHƠI HỌ

(Tiếp theo)

Chồng họ. — Mua bán họ xong rồi, nhà cái phải chiếu tính theo lệ con hai cái một đã nói trên kia, mà chia lãi cho các nhà con, mỗi nhà phải đóng bao nhiêu nghĩa là trừ phần lãi đi, còn bao nhiêu thì đến đầu tháng sai người cầm sổ hoặc biên-lai đi thu từng nhà mà lấy tiền chồng cho nhà đã mua được họ.

Nhà cái mà lịch-sự ra thì không chờ thu được đủ mới chồng, đến ngày đã định hẹn có ứng tiền nhà ra mà chồng đủ cho người ta, rồi lục-tục thu dần về.

Chồng bao nhiêu ?

Như họ ba trăm, ba mươi tháng, mỗi tháng đóng 10 đồng mà mua 93 đồng, thì tính :

300 trừ $93 đồng với trừ tiền đóng tháng đầu 7$90 còn 199$10 phải chồng cho người mua họ tiêu-dùng, rồi cứ tháng tháng phải đóng 10 đồng trong 29 tháng nữa, tính ra cũng như là đi vay 199$10 phải góp giả trong 29 tháng thành ra 290 đồng mà mất gốc vậy.

Tháng cái. — Lệ chơi họ tháng thứ hai không có mua bán, tháng ấy thì các nhà-con phải đóng cả đủ-số không trừ lãi, để cho nhà-cái thu về. Đó là một cách chi công cho nhà cái, (trừ ra mỗi tháng lại được ăn chia ba một phần lãi nữa)

Chi cho nhà cái hai khoản tiền như thế, cho ăn lãi từng tháng một, là để bõ cái công mời họ đến nhà mình tiếp đãi, và phải chịu khó đi thu, và chồng cho các nhà mua; mà tháng cái cho ăn cả, là có ý để cho có một cái vốn mà ứng ra chồng cho người mua họ mỗi tháng.

Làm sao lại cho ăn tháng thứ hai mà không cho ăn ngay tháng đầu ? Là bởi nhà làm cái họ đứng lên rủ người ta, tất nhiên cũng đã có vốn sẵn, chứ không phải trông vào tháng cái mới ứng nổi, thì tháng tiền phải cho mua bán để lấy chủ-ý của họ làm đầu, mà sự quyền-lợi của nhà cầm cái là việc thứ.

Cũng có nhà cầm cái họ có nhiều tiền, đem tháng cái là phần của mình mà chồng cho người khác muốn tiêu, trước nữa để tỏ ra rằng mình có vốn mà sau nữa là để ăn lãi. Lãi thì tính theo như tháng tiền, nghĩa là tháng tiền người ta đã mua bao nhiêu, thì cứ chiếu theo số lãi ấy mà trừ đi chỉ khác một điều mọi tháng thì số lãi ấy chia ra các nhà con ăn hai phần, nhà cái ăn một phần mà tháng cái thì nhà cái ăn cả, vì tiền chồng họ cũng là tiền của mình đã được rồi.

Khi chồng cho nhà nào nhận tiền, cũng trừ lãi và trừ cả tiền đóng tháng ấy đủ số.

Như họ 300, ba mươi tháng, tháng tiền mua 93 đồng, thì nhà nào tiêu tháng cái được lấy về cũng 197 đồng, nghĩa là trừ đi 93 đồng và tiền đóng tháng cái 10 đồng mà đã đóng tháng đầu và tháng cái rồi, chỉ còn phải đóng có 28 tháng, 280 đồng nữa mà thôi.

Thu họ. — Lệ thu họ cứ đầu tháng, nhà cái cho người nhà cầm sổ hoặc cầm biên lai đi thu từng nhà.

Tháng đầu, như trong bát họ 300, ba mươi tháng, mua 93 đồng, thì số 93 đồng ấy chia làm ba, nhà cái ăn một phần 31 đồng, còn hai phần là 62 đồng chia ra 29 nhà con mỗi nhà được 2$13 thường bỏ số lẻ cho nhà-cái, chỉ tính cho mỗi nhà 2$10. Thế thì tháng đầu mỗi nhà phải đóng 10 đồng trừ đi 2$10, còn có 7$90 mà thôi.

Tháng cái thì các nhà đều phải đóng đủ 10 đồng. Thu họ nên dùng sổ hay là dùng biên-lai ? Ngày xưa thì ta dùng sổ mà thôi, mấy năm nay mới dùng biên-lai.

Dùng sổ thì thường mua một quyển sổ tay của hiệu khách. Trang bìa ngoài dán một phiến giấy đỏ mà đề hiệu nhà-cái bằng chữ nho. Trang đầu đề ngày tháng khai-hội, định họ là bao nhiêu tiền, góp làm bao nhiêu tháng, khởi từ tháng nào năm nào, góp cho đến bao giờ thì hết họ.

Từ tờ thứ hai trở đi, thì mỗi tờ để riêng cho một nhà con, nhà nào chơi hai suất thì chua thêm hai chữ 式率 vào dưới chữ tên. Dưới, các ô kẻ thì cứ mỗi ô là một tháng, hoặc chia làm hai tháng, cứ mỗi tháng đem sổ đi thu họ, nhà nào đóng thì lại lấy bút mà ghi vào sổ bốn chữ 一月巳交 nghĩa là : tháng Một đóng rồi.

Tháng nào mua thì biên 厶月巳買 nghĩa là : tháng Mỗ mua rồi. Hoặc biên rõ ràng cả số tiền lãi mua bao nhiêu, trừ mua trừ đóng, còn lấy về bao nhiêu tình-nguyện còn phải đóng đủ trong bao nhiêu tháng nữa.

Có người lấy lý ấy ra mà suy, thì bảo cách ấy thật là ngược-lẽ nhà đóng tiền đã không được giữ biên-lai làm bằng thì chớ, lại còn phải để bút ghi vào sổ nữa, thành ra nhà-cái họ thì có tự tính làm bằng, để truy-vấn nhà-con mua họ [illegible] mà không đóng. Mà nhà-con đóng họ cho nhà-cái, vì bằng muốn truy-vấn nhà-cái thì không có chứng-tích gì làm bằng cả.

Bởi thế mấy năm nay các nhà chơi họ với nhau, không dùng cách biên sổ, mà dùng biên-lai làm bằng cứ.

Khi nhà-cái thu họ phải giao biên-lai cho nhà đóng họ.

Mỗi tháng nhà nào mua họ, hoặc lĩnh họ chồng về tiêu, khi nhà-cái chồng cho cũng phải đưa lại cho nhà-cái một tờ biên-lai.

Trong hai lối ấy thì lối nào là hơn ? Hai lối, lối nào cũng có điều tiện mà cũng có điều không tiện.

Nếu nhà-cái, nhà-con cùng đã am hiểu lề-lối buôn bán của Tây rồi, mà lại biết chữ tin theo nghĩa lý Tây, thì nên dùng lối biên-lai họ có bằng cứ, ngộ khi bất-hòa đem nhau ra chỗ tụng đình, quan có thể cứ chữ mà phân xử được.

Nhưng cứ như ý tôi thì đã phòng phải đưa nhau tới quan không nên chơi họ với nhau.

An-nam ta vốn không phải là một dân buôn bán, cho nên đến việc tiền bạc hay cẩu-thả, cái gì cũng chín bỏ làm mười. Trong cách giao thiệp với nhau, ngoài thì là lý mà trong thì vẫn lấy tình làm trọng. Chữ nghĩa dẫu có sai lầm mà hai bên cùng biết rằng sai lầm, thì người tử-tế không ai cứ vào chữ.

Cầm lấy cái biên-lai, tất phải giữ lấy biên-lai, tháng nào tháng ấy cho cẩn-thận. Ấy cũng là một cái phiền cho phần nhiều người nước ta cứ lấy cách đềnh-đoàng làm một cách tao-nhã của người không riết-róng.

Cái phiền ấy cũng biết rằng phàm ai muốn theo đòi cách tây mà buôn bán giao-thiệp ngày nay, thế tất là phải luyện tập lấy mới được.

Đến như những người lấy việc chơi họ làm việc đi lại cầu vui, tin nhau mà lập với nhau một cuộc cho vay cho mượn, đóng góp, gọi là thêm việc cho người đàn bà con gái, thì tôi tưởng theo lối cũ, bằng cứ ở lời mấy người nói với nhau, và ở quyển sổ con, giao cho một nhà-cái giữ cũng là một cách giản-tiện. Nhưng đã theo cách giản tiện ấy, thì cái tín-lực của nhà-cái phải to lắm mới được.

Nếu mà tin nhau được như thế, thì quyển sổ tay tiện hơn cách đưa biên-lai nhiều lắm.

Trước nữa nhà-con không cần phải giữ lấy biên-lai, cứ mỗi tháng giở sổ ra là biết mình đóng được bao nhiêu tháng rồi, còn phải đóng bao nhiêu tháng nữa.

Dùng cách biên-lai, nhiều khi hoặc đánh mất, hoặc đánh lẫn, hoặc lại lẫn tháng tây chồng với tháng ta, cứ phải cãi nhau tới thôi lẫn.

Làm sao tháng tây lẫn với tháng ta ? Bởi vì chơi họ thường cứ hay chọn tiết tháng hai, tháng năm, tháng tám, hoặc tháng mười. Mà thu tiền những nhà đi làm việc tây hoặc buôn bán theo cách tây, thường cứ thu đầu tháng tây cho tiện. Cách đó chừng một năm, số tháng ta đối với số tháng tây đôi ra chừng một tháng, thành ra không biết đằng nào mà tính nữa.

Có quyển sổ, thì đóng được bao nhiêu tháng, nó rành ngay ra bấy nhiêu dòng chữ, thật là dễ tính.

Vì bằng phải đến tụng-đình, tưởng cũng không phải là không có tang-chứng.

Và chơi họ với nhau có cả quan-viên họ biết, mà quyển sổ họ, thì là quyển sổ của chung, tin giao cho một nhà cái giữ, đến lý, nhà-cái thế nào cũng phải đem quyển sổ ấy ra, không thể đánh cháo đánh lộn được, vì nhà nào đóng họ, nhà ấy có chữ mình ghi vào đấy rồi.

Hoặc nói rằng, khi đưa sổ cho nhà đóng họ, nhà đóng họ có thể thừa-cơ mà biên gian vào đấy được. Câu ấy đành là có, nhưng mà đối với những kẻ như thế, thì cái nguy-hiểm giao-thiệp bằng tờ chữ, bằng biên-lai, văn-tự cũng không kém gì cái nguy-hiểm đưa quyển sổ tay cho người ta biên.

Nói tổng lại, thì một là cuộc chơi họ còn nên có, ít là người có tư-cách chơi họ, cũng còn có, lấy cách tao-nhã, thật thà mà xử với nhau cho giản tiện, cho thuể thỏa, không phải giữ nhau như giữ kẻ cắp. Hai là cuộc chơi họ không nên có nữa, người ta đã đến cái trình-độ văn minh, phải rình nhau từng miếng, phải giữ nhau từng miếng, thì buôn bán, vay mượn, đã có lý-luật, đã có tục-lệ của ông Tây, nên theo lấy, học lấy, mà làm cho hợp phép, hợp lệ ; chớ đừng dùng những cách nửa bỡn nửa thật như là cách chơi họ ta nữa.

(Còn nữa) Nguyễn-thị-Cả

HÀNG MỚI SANG

BÁN CHIẾU KHÁCH

Bản-hiệu ... bán lẻ các thứ hàng ... nhiều ... satin, sa tây, crêpe ..., khăn ... khăn ..., các thứ len dạ, tissus Imperméable, mũ dạ v. v.

PHAN QUẢNG-THÀNH

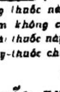
Số nhà 10, phố hàng Đào, Hà nội.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khi huyết suy yếu, thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra ráo phổi làm cho hay ho vặt uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ !

Bài thuốc này có hội-đồng các quan ... thuốc chứng-chỉ là hay.

ẤY LÀ :

Thuốc nước bổ huyết

MAU BO 1140

Hiệu kim-hoàn

晶德

HOÀNG-QUANG-THIỆN

Bijoutier

CERTIFICAT D'ART DÉCORATIF

Hanoi, 91, Rue des Changeurs, Hanoi

Nhà làm đồ vàng bạc ở giữa phố hàng Bạc, chủ-hiệu có bằng tốt-nghiệp về nghề chạm chổ tại trường Công-nghệ Hanoi. Kén toàn những thợ rất khéo, làm cẩn thận, vàng đúng tuổi. Các ngài chiếu-cố lại xem ... xin chắc được vừa ý, không phải lo ngại điều gì

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2046 MAU-THINH kính cáo.

Nếu ai mắc phải bệnh tình lậu và giang-mai dù lâu hay mới, dù nặng hay nhẹ mà muốn được mau khỏi, không tốn tiền lại không hại về đường sinh dục nên lập tức dùng thuốc của hiệu Ứ NGỌC-LIÊN, n° 46, Rue Principale à Đáp cầu, vì hiệu ấy là một nhà chuyên trị bán thuốc bệnh tình đã có tiếng không ngày nào là không tiếp được giấy người khen và mình tạ ở các nơi gửi lại.

Ở Hà-nội có gửi hiệu Kim-đức-giang, 83, phố hàng Bồ và ở Huế hiệu Phượng-nguyên phố Paul-bert làm đại-lý bán hộ.

DELEULE & DÉTOUILLON

76, Phố hàng Trống, Hanoi

CÓ BÁN :

Xe đạp và xe máy « Mô-tô » hiệu « TERROT » và « ALCYON »

Đồ phụ tùng các thứ xe đạp, xe mô-tô, xe ô-tô

Súng đi săn

hiệu VERNEY CARRON

Xưởng chữa xe ô-tô

Xin đến hỏi giá

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc : các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ó đàn bà, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén. Thợ khéo kỳ công, giá thực.

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC :

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Lúc mua vé thì giả 20 quan, còn thì đóng làm 23 tháng mỗi tháng ba mươi quan. Nộp tiền lần đầu, liền được ngay cái vé, riêng mình có quyền sở-hữu, hễ vé trúng số thì được cả tiền. Mình chỉ chịu khó dành dụm một tí, thật hầu như không nghĩ đến, mà đã được dự các cuộc rút số, lại được có quyền sở-hữu một cái vé rất quý có sinh lợi-tức.

Vé CRÉDIT NATIONAL mỗi năm tám kỳ dự cuộc rút số : là 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre.

Mỗi lần rút số có :

1 lô.	MỘT TRIỆU
1 lô.	500.000 quan
2 lô.	200.000 quan
3 lô.	100.000 quan
6 lô.	50.000 quan

Tiền rút số tám kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rút số cũng dễ trúng lắm

Muốn dự các cuộc rút số ấy, nên gởi 20 quan cho ông chủ-nhiệm nhà :

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576

Việc bán vé này theo như bản luật ngày 12 Mars 1900, các nhà mua vé được đủ điều chắc chắn

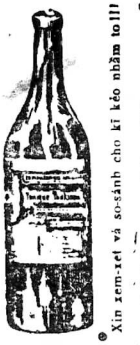
Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

● TONIQUE TONKINOIS ●

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời sắc phê rằng:

Chiếu nay đại được phàng cấp MONTÈS tại ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã từng ngự dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho tại được phàng chế-công đã tỏ thành-giả.

Khâm thử.

以此賜嘉美善精周大月
良酒補內外五
藥養神科百
用房食
顏經
色驗
悅試
容效
主允
治許
病發
賣
賜
造
三
華
七
日
內
閣
奉
旨
製
造

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bảo-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

Các Tiểu-thuyết và các sách, các truyện quốc-ngữ mới xuất-bản muốn đem gửi bán tại Haiphong được cẩn-thận và tiện-nong chu-tất, nên gửi hiệu *NAM-TÂN, ban sách, số 84, phố Bonnal, Haiphong bán giấp.*

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU Bảo-chế MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:

ABLENNOL

Là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu

Chế toàn bằng chất: Santalol
chất: Salol
và chất: Uroformine

Giá 1$80 một hộp

Lịch năm 1926 của bản quán? — Xin kính-cáo để các nhà đại công-thương trong nước, ai muốn thửa lịch sang năm thì xin kíp đến bản-quán mà chọn các kiểu vẽ, kẻo chậm ra thì các kiểu vẽ đẹp người ta tranh hết mất.

Giá lịch của bản-quán bán như sau này:

Từ 100 trở lên. . .	0$35 một
Từ 11 đến 99 . . .	0 40 »
Từ 1 đến 10 . . .	0 45 »
Tiền cước.	0 20 »

Các ngài ở xa, muốn mua lẻ tưởng nên rủ nhau mua chung cho nhẹ tiền cước thì hơn.

Ai muốn hỏi gì, xin cứ viết thơ về cho ông Quản-lý nhà in bản-quán như sau này:

M. BÙI-XUÂN-THÀNH
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Ô tô đụng nhau. — Hồi 10 giờ sáng qua, chiếc ô-tô của người Khách Lao-man-Sau ở sở dầu hỏa đi đến ngã tư chỗ hàng thuốc-bắc, hàng Sã và hàng Cá thì đụng phải chiếc xe *Camion* của hiệu Azzani do Dương-văn Ban cầm máy.

May không việc gì đến người.

CHỒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường trú ở nước Đại-Pháp Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về bệnh khoa tại bệnh-viện Tours, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd và tại Hà-nội.

Người ốm, bệnh-tình, chữa mất bệnh các trọng bệnh lậu bệnh giang mai mọi khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều từ — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: Giá 1$50

Phòng khám bệnh tại HƯƠNG GIA-LONG, 32, GIÁT NỐI số 238

K301.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Nạn ô tô. — Hồi 7 giờ sáng thứ tư ở phố Đầu-cầu chỗ rẽ vào phố Chavigneon, có chiếc ô-tô số T. 2252 của M. Novel, do tên Ng-văn-Toản cầm lái, va phải hai người đi xe đạp, tên là Vũ-trọng-Hạt 13 tuổi, nhà ở Lạc-viên, và Đỗ-v-Tư 11 tuổi nhà ở số 63, phố Clémenceau. May không can gì đến người, chỉ chiếc xe đạp bị hỏng tôm.

Lại vào hồi 15 giờ ở đường Bonnal có chiếc ô-tô của M. Boyer va phải một chiếc xe trở những lốm tôm của nhà Descours Cabaud. Không việc gì đến người, còn ô-tô bị vỡ mất một bên chắn bùn bên trái.

Mất trộm. — Một ông Tây buôn bán trên sở cầm rằng vừa rồi bị mất trộm 40 đồng.

Thắt cổ. — Sáng ngày hôm qua ở làng Hàng-kênh có tên Phương thắt cổ tự tử, đến lúc có người bắt thì đã quá, không thể cứu được nữa. Nghe đâu người quyến-sinh vì ốm không chữa được.

Tại tòa án. — Ngày hôm qua tòa án có xử việc sau này: một hôm vào khoảng 9 giờ tối, MM. Lê-ngọc Cương và Ng-hữu Minh đường đột vào nhà Mme Ng-thị-Nam là chỗ không quen biết tan giờ, chơi nhà Mme Nam không tiếp thì hai ông kia tát bà ta. Tòa phạt MM Cương và Minh mỗi ông 6 quan và 1 đồng tiền bồi thường.

NAM-ĐỊNH

Một cách đòi nợ! — Vừa rồi một người lính cảnh-sát đang đi tuần, sực có người báo tại mé đồng gần tỉnh có tiếng ai kêu gì ầm-ỹ. Lập tức người lính chạy tới nơi, thì thấy một cô thiếu nữ tên là Lê-thị Miêu, 20 tuổi, là con gái nhà kia ở phố Định-hậu đương chu chéo mà kêu rằng lúc 10 giờ sáng đi tới đấy thì bị một người ở cùng phố tên là Trần-hoan-Thanh cùng với vợ là Trần-thị-Thiệu tâm lại, bép cổ lấy mất đôi tai vàng giá đáng 20 đồng và lấy mất một cái thắt lưng bao trong có 2 cái giấy hai chục và 75 cái giấy một đồng, cộng là 115 đồng cả thảy.

Đem về cầm, đòi hai vợ chồng Trần-hoan-Thanh lại hỏi, đòi bên đối diện cùng nhau, thì hai vợ chồng người này kêu rằng vì Tết-Miêu có nợ mình tiền hai chục đồng đã bốn năm nay không giả, nên nhân gặp cơ bắt đôi hoa tai, còn bao thì không có tiền nong chi cả. Vậy việc này còn đợi đem ra tòa xét.

HÀ-BÔNG

Nghề gì cũng ăn tiền. — Vừa rồi nhân có một cái đơn của một người bán hàng tại chợ Bưởi gửi vào thưa tại quan Sứ bản tỉnh về người làng Yên-thái tên là N.-văn-Tạm, 37 tuổi, giữ việc quét chợ ở chợ ấy, đã từ mấy năm nay, từ quen lệ mỗi phiên lấy thuế của các người hàng vải, người năm xu, kẻ một hào, dần dần cứ từng lên mãi cho tới có người phải nộp hẳn mỗi phiên hai, ba, bốn, năm, sáu, thành thử mỗi phiên chợ hắn vớ được một món tiền cũng khá lớn, rất thiệt thòi cho khách bán hàng.

Bởi vậy quan Sứ lập tức cho sở Sen-đầm về khám, thì quả nhiên có 14 người hàng lẻ ai đến cung khai về tội tên Trạm làm sự bị pháp ấy cả. Tuy hỏi mỗi người mỗi lắc mà chẳng khác đồng tử. Bởi vậy cái tên quét chợ tham những kia đã bị bắt tống giam để xét.

VIỆC KINH-ĐÔ

Hội-đồng Tư-vấn Trung-kỳ. — Hội-đồng Trung-kỳ Tư-vấn năm nay họp vừa trọn một tuần lễ. Bữa giải tán quan Khâm-sứ có thiết tiệc sâm-banh đãi các ông nghị viên, ngài có lời khen và khuyến các ông nghị đến kỳ bàu-cử sang năm nên ra ứng-cử một phen nữa.

Những điều tranh cãi của các ông nghị trong kỳ hội-đồng này đại khái như việc lập trường học, mở đường-sá, khai kênh ngòi, toàn là những việc công-ích cả cả.

Gia đình huyết-lệ. — Mới rồi, ở phố Gia-hội, có một người đàn bà Tàu nông thuốc phiện mà tự tử; khi câu chuyện vỡ ra, người chồng bắt được, vội đưa đến nhà thương, thầy thuốc ra sức cứu chữa, song cũng không sao cải-tử hoàn-sinh được, vì thím xâm đó uống nhiều thuốc phiện quá, thuốc độc đã thấm nhập vào trong phủ-tạng rồi. Oan nghiệt thay một kiếp người! Cứ như lời nghị-luận của kẻ xem diềng thì duyên do việc tự-tử này là bởi sự ghen tuông mà ra, thảm thay cho nỗi chồng say con đàm ngạt nên nỗi, tiếc thương đến thế.

Trích một số bạc mười lăm vạn đồng trong ngân-sách Trung-kỳ. — Quan Toàn-quyền nghị-định cho trích một số bạc là mười lăm vạn đồng (150.000 p. 00) trong số bạc dự-thu của ngân-sách Trung-kỳ để mua lúa giống cho nhân dân bản-xứ và mua sắm các thứ cơ-khí dụng cụ cho trường Kỹ-nghệ ở Huế.

Số bạc ấy đem vào số thu trong ngân-sách Trung kỳ năm 1925 về tiết thứ 12 « Bất-thường-thu » và tiết thứ 38 « Bất thường-chi ».

Tạ lệ về việc vận-tải bằng xe ô-tô. — Nhân ngày nay ở xứ Trung-kỳ nghề vận-tải ô-tô mở mang rất rộng lắm, nên quan Khâm-sứ mới hợi tỉ-bánh một bản nghị-định để bảo-hộ tạm mình cho hành-khách và cho nhân dân ở miền thôn-quê và để giữ gìn đường giao-thông trong xứ cho khỏi công hư-hỏng.

Những thể-lệ ấy đại khái như sau này:

Những xe ô tô và xe camion chạy ở các đường Trung-kỳ không được chở rằng quá 1.500 kgr. mà sức nặng chất ngang trên trục xe phía sau không được nặng quá 8.0 kgr.

Và chỉ được chạy trong một giờ 25 km. mà thôi. Như trái phép không theo điều-lệ trên này thời chiếu tội theo khoản 31, 32 trong nghị-định quan Toàn-quyền ngày 29 tháng 9 năm 1913 mà bắt phạt.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT. — HANOI

CÁC VỊ ẤY

GIÀ MẤY THỨ HÀNG

Một mơ Olida	Hộp nhỏ:	6 fr 00
Bộ Phosphatine Falières	Một hộp:	6 fr. 00
Cá sardines Tessonneau.		2 fr 50
Rượu Quina à la Gentiane Boxal	Một chai:	9 fr. 00
Rượu Dubonnet Labusière.	Một lít:	13 fr. 00
Rượu Absinthe Marie Brizard	Một chai:	16 fr. 00
Rượu Mousseux André Gallois.	Một chai:	9 fr. 00

3

Bắt được cá to. — Ngày 15 octobre vừa rồi, sau khi mưa to suốt ba ngày thì bọn kẻ chài tụ họp tại nơi đập đã đặng đánh cá. Vì nơi ấy là một dòng nước lớn hai bên giữa sông chặn ngang một cái đập bằng đá, cho nên mỗi khi có mưa lụt thì cá theo dòng nước đi đến đó thì bị đập đá chặn lại thì thường tụ tập tại nơi ấy, lắm khi nhảy lên trên đập lắm con cá thật to. — Vậy đang khi cất rớ nơi ấy thì có một người kẻ chài đã bắt được một con cá Chép rất to, bề dài một thước hai tấc tây, bề ngang ba tấc rưỡi.

Khi con cá ấy đã vào lưới thì cất lên không nổi, chỉ để lưới kéo lên một nước đặng làm cho cá lăng tăng không nhảy được rồi ba người kẻ chài phải lộ xuống tắm lưới mà gỡ cá lại mà kéo lên.

Cá ấy tức thời đem vào chợ xẻ thịt bán được ba đồng, thật là một con cá đã nên to, mà cũng gặp buổi rủi cho nó sao lại mắc vào tay một tên kẻ chài không tin dị-đoan thì mới bị xẻ thịt. Nếu gặp phải một bác kẻ chài khác có tánh tin dị-đoan tại chỗ đã được phóng thích lại được hưởng ơn cùng vái mà tôn lên là « ngư ông-bà ».

Ta thường có sự mê tín dị-đoan, mỗi khi gặp một con thú vật gì ở gần mặt cái đền chùa nào thì cho là vật ấy của ông bà, không dám hại, tâm sự con cọp là một loài ác tàn hại người mà khi nó ở gần một nơi nào miễu nào đó thì cho là của thần nuôi mà không hại. Lục ấy đã quen tuồn lên thành thói mà ai ngờ nay lại có người kể chài liều lĩnh chính đáng mà không tin dị-đoan thì thật cũng nên khen vậy.

ĐÀ NGON LẠI RẺ

Rượu CINQ KOLA COCA là một thứ rượu rất bổ, pha lẫn với thứ rượu nho Grenache.

Rượu này của ông L. BLANC là người nổi-nghiệp J. BLANC, quan hảo-hạng nhất hạng chế ra.

Đã ngon lại bổ giá tiền cũng lại rẻ, chỉ có 2$40 một chai lít.

Mỗi ngày ta chỉ dùng uống trước khi ăn cơm một cốc con thì thực là tốt.

Bán tại hiệu BoocheJ. BLANC 31, phố Tràng-tiền Hanoi. 2099

Làm trai biết uống trà tàu

Sâm mậu liên tâm, mỗi gói.	0$22
ô long,	0, 20
Thanh thái liên tâm,	0, 20
Công phát —	0, 20
Hồng thái	0, 18
Vạn xuân	0, 16
Bao thiếc chiếu giá thêm.	0, 10
Chè gói lẻ mỗi trăm. . .	0, 80

Ở xa thêm tiền cước phí.

Nay kính cáo.

SÂM-MẬU TRÀ HIỆU

59 phố hàng Ngang, Hanoi

Bột ăn **PHOSPHATINE FALIÈRES** danh tiếng lâu nay, bán gợi đựng trong hộp thiết hàng chế khít kính lắm.

Có mua nhuộng cho được bột PHOSPHATINE FALIÈRES dùng bổ tinh thần, ích cho con nít mất sữa, người lớn đau huyết, ông già bà cả liệt nhược, cũng là kẻ ốm đau ốm mới mạnh.

Có trữ bán cùng hết — Tại nhà thí ở Paris, 85 6, đường La Tacherie. R. C. Paris, 81.818.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Xinh trình các Quý khách biết cho rằng vỏ chèo cải lương « GƯƠNG TÀY LIẾP » còn hồi thứ 5 và hồi thứ 6 nữa thì hết. Soạn giả đã soạn xong cả 2 hồi thứ 6 rồi. Sau-hát đã học tập được thành thuộc cả rồi. Trước khi diễn 2 hồi cuối cùng ấy thì bổn hội tưởng nên diễn lại cả 2 hồi trên đã các Quý-khách xem lại từ đầu đến cuối truyện cho biết hết sự tích nhà hộ Diệp ra sao. Vậy bổn-hội định diễn tối thứ tư 21 Octobre 1925 tức là mồng 4 tháng 9 ta thì diễn lại hồi thứ 1 — Tối thứ sáu 23 Octobre 1925 mồng 6 tháng 9 ta, thì diễn lại hồi thứ 2 — Còn hồi thứ 3 và hồi thứ 4 mới soạn xong thì diễn vào đêm thứ nhất 25 Octobre 1925, mồng 8 tháng 9 ta, và tối thứ hai 26 Octobre 1925, mồng 9 tháng 9 ta. Trong 4 tối diễn về chèo cải lương ấy sẽ có cả vài tay tài tử đến giúp bổn hội để bạn những bài ăn nhạc tây, ta và tàu. Vậy xin các quý khách họ cố đến xem đông cho và xin giữ chỗ ngồi trước. Cả 4 tối diễn về « GƯƠNG-TÀY LIẾP » thì bổn hội có bán vé sớm và bán vé trước ngày khai diễn, một ngày. Bổn hội xin có lời kính tạ các gài ơn trước.

Tối thứ sáu 23 Octobre 1925

GƯƠNG TÀY LIẾP

(Hồi thứ II)

Vợ cả Diệp-Kha cùng với hai con vợ lẽ và hai đứa ở bỏ nhà đi, đem nhau đi buôn bán một nơi, cũng biết rằng sau này Diệp hạ sẽ khổ sở thì lúc đó lại được một nhà xum họp. Khi Diệp-đại-Khanh đi rồi thì ở nhà Diệp Khanh cùng với vợ lẽ là Diệp-đại-Nương và cậu cùng hàn đánh bạc, bắt xương, giăng hoa, thuốc xái phá hết cả cơ nghiệp rồi lại nợ thêm ít nhiều nữa, Hàng xáo hàng quả đến đòi hỏi thì vợ lẽ Diệp-Khanh thấy chồng đến lúc cùng đồn cùng bỏ đi nốt.

Tối thứ bảy 24 Octobre 1925

HIỆP PHỤ THÀNH TIÊN

Trách ai sao nỡ phụ tình,
Mẹ người lại vì mẹ mình nên thương.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển. . . . 0$30
Tiền cước mỗi quyển . 0, 12

Ai ở xa xin viết thư về cho
ông Bùi-xuân-Thành
61 — 63, Rue du Coton — Hanoi

NHÀ CHO THUÊ

Có nhiều

GIAN NHÀ MỚI LÀM RẤT ĐẸP

Ở phố Hạ-lý (Rue de la Marine)

ở Haiphong cho thuê.

Hỏi tại:

Sở CRÉDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

ở Haiphong, nhà số 2, phố Brière de l'Isle (Vườn hoa Jules Ferry).

BỆNH LẬU

Thụt bằng thuốc LUGAR mà chữa lậu thì không gì hiệu bằng.

THUỐC THỤT LUGAR có nhiều chất quý ở loài thực vật, trị trùng lậu thì chóng quá; mà nhất là chữa không cần-thận nó nặng lên thì THUỐC LUGAR dùng nhậy lắm.

THUỐC THỤT LUGAR không có mùi gì cả; giá dương tiểu tiện thấy nóng hay khó chịu mà dùng ngay thuốc đó, thì lậu có gần phát ra cũng tịt hẳn.

Hễ muốn giữ không mắc bệnh lậu, thì giao hợp xong rồi, dùng ngay THUỐC THỤT LUGAR.

Cứ thấy dau ống tiểu tiện thì trong một ngày thụt 3, 4 lần.

Thụt sẽ, để thuốc trong ống tiểu tiện độ 4, 5 phút, rồi sẽ nắn nắn ống đó.

Trước khi thụt thì phải nhỏ tiểu tiện đã, 2, 3 giờ xong rồi lại tiểu tiện nữa.

Trong khi lậu thì nên uống, thuốc SANTAL MARY và thụt THUỐC LUGAR thì dầu bệnh nặng thế nào cũng phải tiêu diệt.

Thuốc thụt Lugar. . . 1$75
Thuốc Santal Mary. . 1$00

Bán tại nhà bào chế CHASSAGNE số 59 phố Paul Bert, Hanoi.

HƯƠNG-KÝ PHOTO, HANOI

Xin kính-cáo để các nhà chơi ảnh biết rằng đã có nhiều các thứ đồ ảnh và máy ảnh mới ở bên tây sang, xin mời các ngài quá bộ lại xem, sẽ biết bản-hiệu bán rẻ hơn mọi nơi khác.

Rượu DUBONNET

là rượu bổ Khỏe và lập dưỡng sức lực lại

Rượu DUBONNET
danh tiếng
là nhờ nồng mùi ngon bất ngát
và lại bổ Khoẻ
dưỡng lập sức lực lại

Agents généraux en Indochine: CHARRIÈRE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie
PARIS — SAIGON — HAIPHONG — HANOI

Việc Nam-kỳ

BẠCH-GIÁ

Đêm chèm con hát cải-lương — Hôm bữa 9 octobre vừa rồi, vào khoảng 7 giờ chiều, thị-Thanh và Thị-Dang, cả hai vốn là con hát cải-lương ban Tân-thịnh, mới rồi hôm nay tới diễn tại Rạch-giá. Lúc lấy hai à-đào ta mới đi dạo chân thành chơi, đặng rồi một lát có vào làm tuồng cho thiệt xuất-sắc. Dè đâu khi đến trước tiệm hớt tóc của khách-trú, bỗng có một con điếm tên là Thị-Du, chẳng rõ trước kia thù oán nỗi gì, hay là ganh-tài ghé-sắc sao đó, bèn nhảy vào chém thị Dang một dao; xong rồi lại còn quay qua thị Thanh mà chém xuống hai dao nữa.

Hai đào bị thương nặng, lập-tức chở vào nhà thương cứu cấp. Còn con điếm khôn lấy thì bắt giải ngay lên tòa. Con điếm này quê-quán rồi đa. Ganh ghét cái gì mà làm dữ vậy?

BA CLIÊU

Vượt-ngục — Mới hôm bữa 4 Octobre rồi, vào lối 1 giờ trưa, vừa khi thầy đội gác khám tên Doan-văn-Vê, đem hai tên tội ra động bắt lau chuồi những bọn dự đồng đầy dường muốn khám. Tí thường khi cũng có nhiều lần như vậy rồi, chớ chẳng phải mới một lần đây mà sợ. Bởi vậy cũng nghĩ vì chung quanh tường cao nghiêm-nghị, có thể gì trốn tránh đi đâu. Bởi nên thầy đội ta mới bỏ đó đi vắng mất chút. Dè đâu thừa lúc vắng lấy tên tội Do-văn-Day mới tính kế thoát thân, bèn lấy một cây dài dựng lên tường làm như cái thang rồi nhảy tọt ra ngoài đặng mất. Cứ ông thầy đội trở lại bắt được thì sự đã rồi. Từ hôm đó tới nay tìm mãi chưa ra.

CAI MÔN

Trời đánh. — Vào lối 12 giờ trưa ngày 9 Octobre này trời đang nắng ráo, lỏng chút mây đen vần-vũ, mưa sa rỉ rả, liền nghe một tiếng sấm rền tai. Chừng rồi lại mưa bay rồi đổi một mảnh đào thọ 15 tuổi, tên Ng-thị-Nhi con vừa thợ Dệt ở Thanh-trung. Thiên hạ ai nấy đua nhau lo xe máy người xe ngựa đến coi đông nật.

Ôi! Thảm thương cho thầy đứa ấu xuân này, trên đầu bị một lằn vít trên bằng gậy tử, tóc thì nám, dưới hông thâm một lỗ soi thấu tới ruột.

Thiệt phép trời dường thế dầu cho nói cũng tạo, đã cũng tỏ, hướng chi một mảnh đao-tử, nghĩ cũng đau thương cho đó.

L. T. T. V.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, có vàng sốt ho nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rasco!

$ 5 68 một ống sáu cachets

CỨ MỖI NGÀY lại uống MỘT VIÊN THUỐC HƯƠU CỦA ÔNG Lương-y DEHAUT uống trước khi dùng cơm, thì CHẮC ĐẶNG KHỎE MẠNH LUÔN và ngăn ngừa các chứng bịnh nguy hiểm khỏi tai hại hư hay là ốc không đầu mà sanh ra.

Thuốc nước này trị các chứng bịnh: NHỨC ĐẦU, ĂN KHÔNG TIÊU, NẶNG BAO TỬ, CHÓNG MẶT, KHÔNG THƯ THỚI.

BÁN TẠI: Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg St-Denis Paris, cùng khắp trong mấy tiệm thuốc.

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Phố hàng Dầu, số 35 — Nam-định

Hiệu Tam-tình có thầy thuốc xem mạch, biết được hư hèn nhiệt, trị bệnh biết hoàn cấp bần cần, hoàn lấy cao đan chế hoàn cực tinh tế, chữa cả các bệnh mới lâu đủ ngũ đủ trọng, số sống phần nên chữa cũng được hồi sinh khỏi tử, người giàu có lấy phải giá, người nghèo cũng quá không tiền xin thuốc cũng cho, chữa các bệnh như sau này: đàn ông mộng tinh, gi tinh, hoạt tinh, thận tinh dương suy không đủ, dân bà kinh nguyệt không điều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi, huyết tích, khí hư sinh bệnh dái, bệnh sản hậu kinh thầy gia tiêu miên sinh ra trẻm chứng không đủ hay có đủ không nuôi, các chứng đau bụng đau tức kinh niên, ho lao, hen, đàm suyễn, thổ huyết, khạc huyết, mục huyết, ho huyết, tị huyết, bằng huyết, phong thấp nổ chương bết toại tả bại, phù thũng, giá mỗi hộp hay là chai 1 đồng.

Đau mắt có lòng đèn hay sa lòng mi bắc hèn chỉ chữa nửa giờ thì khỏi mà mắt không có sợ, mỗi mắt 1 đồng. Trẻ con sam kinh đàm suyễn tả tị mỗi chai 5 hào.

Lậu và giang mai bần-hiệu chữa khỏi và giải nọc không tốn tiền tại sinh dục như thường mỗi chai 1 đồng, thuỷ 5 hào. Cao ba long thuỷ tốt mỗi lọng 5 hào. Thuốc bổ sâm nhung song bổ hoàn giá trẻ trai già dều dùng được cả mỗi hộp 1 đồng.

Thuốc cai ở phiện ngặt nào ăn năng đã lâu uống khỏi không vật và đi làm được thứ 2 đồng, chai 1 đồng, chai con 5 hào, qui khách ở xa viết thư về bổ bệnh bần hiệu gửi thuốc tới ngay giá cách làm hóa giai ngẫu, ngài gửi mandat chuyển, xin đề như sau này: M. TRẦN-BẮC-SỞ chủ TAM TÌNH-Y-QUÁN à Namdinh.

PHÀM,

Thứ chè Tí thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon.

Thường lần hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Hãy là hạng chè gì cũng là cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.

NHƯ,

Muốn được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy quí-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin chực tiếp qua bộ chiếu cố cho bần-hiệu tại Hà-nội, Haiphong và Nam-định.

NINH-THÁI-HIỆU

số 10, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khách, Haiphong
số 58, phố hàng Trống, Nam-định
Kính-cáo

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG GÂN

Chúng tôi lấy làm hân hạnh mà bảo các chư công chúng đều biết rằng quan Bác sĩ Leroy, là thầy thuốc coi các nhà thương ở Bắc-kỳ mới tìm được một thứ thuốc rất công hiệu để chữa những bệnh không ngủ được, bệnh đau gan, bệnh già, đánh trống ngực, khó thở, để làm cho chỉ được sáng cho ốc được yên lặng và được tỉnh tưởng.

Neurinase

Quan Bác-sĩ Leroy ngài bảo thuốc *Neurinase* nay đang mà chữa bệnh không ngủ được, đau gân, đau cốt thì rất là công hiệu. Thực là một thứ thuốc rất tốt, không nguy hiểm gì cả, mà ở xứ nóng dùng thì lại càng tốt lắm.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

NHÀ BÀ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, nhợt kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính ông mấy dọt.

Giá tiền 0$90

DA TỐT GIÁ HẠ

Thưa các ngài.

Bản-hiệu xưa nay đóng giầy vẫn dùng các thứ da tốt, các ngài đã dùng qua đều rõ, nay nay bản-hiệu lại xin tính giá hạ hơn trước, xin các ngài chiếu cố, bản-hiệu mới có thứ kem đánh giầy vernì khỏi mờ và khỏi rập, khi boi để nửa giờ sẽ đánh, thì da mềm lắm (Crème VERNISIAN).

NGUYỄN-TIẾN-HÀM dit THUẬN-THÀNH

Bottier - Chapelier

7, Rue des Caisses Hanoi

(Có cửa-tiệm để biển các nơi)

C. J. BONNET

là hiệu to lựa tốt hơn cả

UỐNG RƯỢU QUINQUINA

PHẢI TÌM THỨ HIỆU CON VOI

飲之驗健益壽延年

(Quinquina Edouard Dubonnet & Labussière)

Thứ ấy mới bổ

Rất thơm ngon!

Bán tại: E. C. I. A. Haiphong và khắp các nơi

NƯỚC HOA HIỆU L. T. PIVER

Nước hoa Floramy. . . . 0$95

Nước hoa Pompéia. . . . 0.95

Nước gội đầu Pompéia . 0.65

GIÁ HẠ NHẤT Ở BẮC-KỲ NÀY

Bán tại nhà Bào-chế CHASSAGNE

Số 59, phố Paul Bert, Hanoi

Độc-quyền đại-biểu: DIETHELM & Cie

46, Avenue Clémenceau, Haiphong

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

ELIXIR HISTOGÉNIQUE *Thuốc nước . . . . Giá:* **1$25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE *Thuốc hạt . . . . Giá:* **1.25**

Đều là thuốc bổ để trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay. Người lớn trẻ con đều dùng được cả.

DÉPURATIF RIBAL. *Thuốc lấy huyết và tiêu độc (ta thường gọi là thuốc lọc máu) trừ các bệnh đau xương đau mình, mụn mọc ở mặt, trứng cá, v. v. . . . . Giá:* **1$30**

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống một thìa to . . . . . Giá:* **1$25**

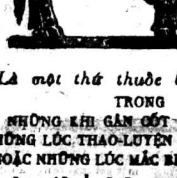
Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản hiệu xin trả lời ngay.

THUỐC

MUSCULOSINE BYLA

VITAMINÉE

LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT RẤT BỔ BẬC NHẤT

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh

TRONG

NHỮNG KHI GẦN CỐT SUY-NHƯỢC,

NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MÀ MỆT NHỌC,

HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI

Thân-thể khang-thái

Sức-lực cường-kiện

BYLA 26 AVENUE DE L'OBSERVATOIRE PARIS (VI)